

{Dette dokument indeholder kun de første 54 sider om Hastrup herregård. Det er de fortællende sider skrevet som oversigt, derefter følger 500 sider skøder og pantebreve og foran et navneregister som ikke er med her. Hastrup er det eneste ejerlav, hvor Ejnar Bjerre har stillet et navneregister sammen, det er på 7 sider. Hastrup med dens mange ejede gårde er skelettet for hans "Thyregod Gårdhistorie", som Rørbæk er det for Vester sogns Gårdhistorie. Hastrup dækker også over halvdelen af gårdene i Ejstrup sogn og en del i Brande foruden nogen spredte gårde i andre sogne. Teksten om Hastrup har Ejnar Bjerre tydeligt set som hans vigtigste, hans hovedværk.}

{Indtastet 2017 af Villy M. Sorensen}

{Mine kommentarer i buede parenteser}

Hastrup

TIL GIVE EGNENS MUSEUM

Disse gårdhistorier er skrevet efter inspiration fra Carl Jørgensen, Sejrup og herredsskriver Chr. Malta Kragballe i Vejle, og i godt samarbejde med Søren Søndergård, Lundfod og Hanna Andersen, Give, samt med godt faglig hjælp fra Rigmor Lillelund i Naur.

Til anbringelse ved gårdhistorier

Ejnar Bjerre Jørgensen

Hovedgården Hastrup

{Citerede tekster gives i blå skrift}

{Citater således.}

Hastrup har en del forskellige stavemåder i de gamle dokumenter. Det spænder lige fra Hastrop til Haszdorff, men der er ingen tvivl om, at der første led er navnet Hase, enten det er et mandnavn eller et familienavn. Nu var der på Valdemar Sejers tid en slægt med det navn, der var meget aktiv i Jelling syssel, der var en Iver Hase og en broder til ham. Det er ret fristende at gætte på, at de har noget med det første Hastrup at gøre. De skal oprindeligt være kommet fra Tyskland, grene af familien var der både på Fyn og i Skåne. Tiden var omkring 1225.

Det først adelsnavn, der sættes i forbindelse med Hastrup, er Lave eller Lage Nye, der må have ejet Hastrup før 1355. Han var gift med Margrethe Hagbardsdatter. Hun var enke, da hun i 1355 solgte alt sit gods i Hastrup med mere til Hr. Palle Jensen Munk på Peder Eskesens vegne. Det skal vel forstås sådan, at Palle Munk har købt i kommission for Peder Eskesen.

Margrethe var datter af ridder Hagbard Jonsen til Rygård på Østfyn. Hun var søster til Ingefred, der var gift med Peder Bonde til Tøjstrup. Lave Nyes datter Margrethe Lavesdatter Nye blev gift med Niels Urne, der menes at have ejet Rygård. Margrethe Lavesdatter brugte navnet von Halberstadt, måske efter moderen.

Der går ca. 50 år, hvor man ikke hører noget om Hastrup, men omkring 1400 må den have tilhørt væbner Thøste Nielssøn af Flyndergård ved Lemvig. Det kan ses af et gavebrev fra ærkebiskop Peder Lykke til biskop Christiern i Ribe. Peder Lykke blev udnævnt til biskop i Ribe i 1409, og det er nok ved den tid, han har fået Hastrup som gave. Da Peder Lykke blev ærkebiskop i Lund, forærede han Hastrup til biskop Christiern på visse betingelser. Vidisse (bevidnet brev) af ærkebiskop Peder Lykkes gavebrev til Riber Domkirke på Hastrup med mere gods 1419 findes her i moderne sprog.

⋮

Jens Thomsen, Jens Mogensen, landsdommere i Nørre Nylland, Jens Skrifer, landstinghører sammested, Johan Brochenhus til Lerbæk, Niels Mogensen, slotsfoged på Hald og Hr. Peder Sørensen, foged på Skjern, gør vitterligt, at år efter guds fødsel 1544, lørdag næst før jul, var sendt ærlig og velbyrdig mand, Erik Skram til Hastrup, og lod læse et gammel brev på latin med fem vedhængte segl, lydende således på danske, ord fra ord, som herefter står skrevet. -

Alle mænd, som ser dette brev, hilser vi Peder, med guds nåde ærkebiskop i Lund, Sveriges fyrste og pavens legat, evindelig med vor herre. Det skulle alle mænd vide, som nu er og skulle komme, at vi af et velberåd hu og sind, til vor sjæles, Tøste Nielsens af Flynder og hans elskelige hustrus fru Ingers sjæles lægedom, har give, skødet og frivilligt afhændet ind til vor hæderlige broder udi kristus Hr. Christiern, af samme nåde biskop udi Ribe og hans efterkommere for et Ribe kirkes biskoppelige bord, alt med vort gods i gamle Hastrup med et voldsted, på hvilken Hastrup slot har været bygget, med alt vort gods, som ligger til samme slot, rørligt og unrørligt, vådt og tørt, intet aldeles undtagen. Ligeså alt vor gods i Jelling syssel, som er to byggede gårde i Thyregodlund, ligeledes tre byggede

gårde i Thyregod by, ligeså en bygget gård, som kaldes Ålbæk, ligeså en bygget gård, som kaldes Vesterlund, ligeså tre øde gårde i Hønskov i Thyregod sogn, ligeså to øde gårde i Ullerup i Ullerup sogn, ligeså en øde gård, som kaldes Ullerupgård i Brande sogn, og fire øde gårde i Lystrup sogn i Løver, liggende i Løver syssel, med alt dette forskrevne gods tilliggende, nærligt og urørligt, vådt og tørt, aldeles intet undtagen. Hvilket gods vi har købt af velbyrdig mand, væbner Thøste Nielsen i Flynder, som det brev, som derpå er skrevet, indeholder med al den ret, vi skulle have derpå til forskrivne gods, og med disse breve og adkomster, vi har derpå af forskrevne Thøste. Dog med sådanne betingelser og vilkår, at forskrevne Hr. Christiern udi Ribe og hans efterkommere til evig tid skal lade stige en daglig messe med andre gode gerninger for vore sjæles og forskrevne Thøste Niensens og hans elskelige hustrus fru Ingers salighed i Ribe kirke, sådan som det brev, som er skrevet derpå, udviser. Til hvis vittigheder vi har ladet vor segl påhænge med vore hæderlige brøders segl nedenunder dette vort åbne brev. Som er Hr. Bo af Århus, Jens af Roskilde, Lage af Viborg og Jens af Odense, af samme nåde biskopper.

Givet i København i det herrens år 1419.

Sankt Johans og Paul Martyrs dag.

In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus inferius impressa.

∴∴∴

I 1420 solgte biskop Christiern i Ribe Hastrup til rigsråd Morten Jensen Gyrstinge, der i 1445 skrev sig til Kragerup i Holbæk amt. Denne gård havde han part i, men både i 1427 og 1431 var han høvidsmand på Duborg i Flensborg og forsvarede den imod angreb fra de holstenske grever. Det gjorde han med held i lang tid, men da han ingen forstærkning fik, måtte han tilsidst give op. Han opnåede dog at få fri afmarch for sig selv og borgens besætning. Han døde i 1448 {† mellem 1446.06.15 og 1447.11.15}, det vides ikke, hvornår han var født {DAA: 1379}, men han var søn af landsdommer Jens Gyrstinge på Sjælland.

Det kan supplerende oplyses, at en kilde opgiver Morten Jensen Gyrstinges fødselsår til 1379 {DAA, Danmarks Adels Aarbog 1896, s. 136}. Han var en af sin tids kendteste mænd, og han havde fået en meget grundig uddannelse. Det vides {menes, helt sikkert er det ikke}, at han blandt andet havde studeret i Prag. Han var 37 Aar, da han kom i rigsrådet.

Hans tid som høvidsmand på Duborg i Flensborg sluttede i 1431, da han blev fordrevet af holstenerne. Han blev derefter lensmand på Koldinghus. Året før sin død erhvervede han Korsøgård i Simested sogn, den var i slægtens eje i mange år.

Sagnet om Morten Jensens drab på birkedommeren i Fuglsang hører nok til vandresagnene. Det passer ikke rigtigt til ham, og forøvrigt var der ikke noget, der hed Hastrup birk på hans tid. Der skrives ganske vist noget om Hastrup fogderi længere tilbage i tiden, men det er noget andet.

Da Morten Jensen var død, arvede de to sønner Jens og Oluf Mortensen Gyrstine Korsøgård. Oluf blev senere eneejer, og fra ham gik den til datteren Anne Olufsdatter, der bragte den til Skramslægten.

I Oluf Mortensens brevkiste lå et dokument, der lød således:

Tuende Tingswitner, thet ene af Jelling Søsell Ting MCDLXXXII, thet andet aff Wrast Herrits Ting MCDLXXXV, bode lydende, att Tyckeskoff haffwer weret Hastrop Enemercke og leygit til Hastrop wlast og wkiert wti 10 Aar oc mere etc.

{MCDLXXXII er 1482 og MCDLXXXV er 1485.} Det viser, at Tykskov er en gammel besiddelse, og at gården har været regnet direkte under Hastrup, derfor er den ikke nævnt før {stod på Hastrups ubeskattede takst jord, altså ikke en selvstændig bondegård, der kunne sælges separat}. Oluf Mortensen Gyrstinge, væbner af Hastrup, optræder også et par gange i domsprotokollen fra Thyrsting Vrads herred, nemlig i 1470, d. 8. juni, og i 1489, d. 17. febr.

D: 22. febr. 1490 er der indført i protokollen:

Ved Wratz Herreds Ting vinder otte Danne mænd, at de have hørt oc sett, at Per Tomessøn har forfulgt den Stoffning oc Aalegård neden Aalbæck, som Oluff Mortensen havde ladet støve med 3de Syn og Lagdaff.

Han må have lavet en opstemning af åen og en ålegård øst for Hastrup mølle, og det har generet nogen i Vrads herred, siden der er afholdt 3 syn og et retsmøde.

Morten Jensen Gyrstinge havde to sønner, Folmer og Oluf Mortensen. De havde begge part i Kragerup sammen med Claus Bryske og Eskil Gøye. Derimod ser det ud til, at Oluf Mortensen var eneejer af Hastrup. Forøvrigt døde Folmer Mortensen i en ung alder. Hans enke Jytte, solgte sin part i Kragerup til Johan Oxe i 1466. Oluf Mortensen fik ved mageskifte og retssager hele Kragerup, men da han foruden at være rigsråd også var landsdommer i Nørre Jylland, har han nok opholdt sig en del på Hastrup. Han var gift med Johanne Lykke {nej, Johanne Nielsdatter Munk}, og de fik sønnen Folmer Olufsen Gyrstinge, og han arvede Hastrup, men det ser ikke ud til, at han har ejet Kragerup. Hans søster Anne Olufsdatter var gift med Peder Skram til Voldbjerg, og det var ham, der i 1533 solgte Kragerup til Ove Lunge.

Folmer Olufsen var ugift, og da han døde i 1520, uddøde Gyrstine-slægtens mandslinie med ham. Anne Olufsdatter arvede Hastrup, som derved gik over i Skram-slægten. Hun var blevet gift med Peder Skram i året 1500. Han var egentlig ingen ægte Skram, da han var søn af Erik Christensen Fasti og Ellen Pedersdatter Skram, der boede på Voldbjerg fra 1473 til 1484, men han havde taget Skram-navnet efter moderen. Han ejede Voldbjerg fra 1498 til 1542 {nej, han døde før 1539}, hans første hustru var Sophie Sandberg, der døde før 1500. Da hans anden hustru Anne Olufsdatter døde, blev han gift med Christence Lunge {rækkefølgen var: 1. Anne, 2. Sophie, 3. Christence}. Peder Skram døde i 1542, for året efter skrev hans enke sig til Voldbjerg.

Efter Peder Skram gik Hastrup over til hans søn med Anne Olufsdatter, Erik Skram. Han var en meget kendt mand, der samlede sig en hel del gods. D. 8. august 1529 blev han gift med Maren Lauridsdatter Løvenbalk, der var datter af Laurids Mogensen Løvenbalk til Tjele. Brylluppet stod på Hastrup. I 12 år var han landsdommer i Nørre Jylland, og han blev forlenet med Holstebrogård. Efter svigerfaderens død overtog han Tjele, det kan der læses mere om i bogen "Den skotske Kvinde på Tjele" {H.F. Ewald, 1900}. Den rammer muligvis meget godt, hvordan det gik til. I nogle år var han samme med broderen Iver Skram ejer af Voldbjerg, i 1551 udtog de sammen låsebrev {bindende domskendelse, hvorved fast ejendom tilkendes en retsmæssig ejer} på denne hovedgård, men i 1554 var Iver blevet eneejer af den.

Efter Eriks Skrams død i 1568 blev hans søn Jacob Skram ejer af Hastrup. Han var født i februar 1533, og han har nok overtaget Hastrup før faderens død. I 1567 fik han nemlig lov til at oprette Hastrup birketing, der omfattede Ejstrup, Nr. Snede, Brande, Thyregod og Vester. Det fungerede helt til 1774, sommetider boede både birkedommer og birkeskriver på Hastrup. Det ser ud til, at der har været to tykke tingbøger, der desværre begge er gået tabt.

Jacob Skram fik ikke lang tid på Hastrup, han døde i 1570 og blev begravet i Thyregod kirke under en stor ligsten, der viser en ridder i fuld rustning, muligvis forestiller den ham. Den er nu indsat i den nordlige korvæg. Inskriptionen lyder:

Under denne sten her i Thyregod kirke ligger begravet ærlig og velbyrdig mand Jacob Skram til Hastrup, Eriks søn, kristelig hensovet i Herren her på sin gård Hastrup den 23 dag marts år 1570, hvis alder var 37 år mindre 6 uger. Gud give ham med alle tro kristne en glædelig opstandelse.

Han var ugift.

Efter Jacob Skram blev hans ældre broder Laurids Skram ejer af Hastrup. Han var født d. 9. juni 1530, og d. 5. sept. 1557 blev han gift med Maren Bille. Hun var datter af Claus Bille til Lyngsgård i Skåne, og hun var født d. 6. juli 1537. Hun var ud af en velstående familie, og det blev også at se på Hastrup, der blev underkastet en større ombygning, som Laurids Skram ganske vist ikke blev færdig med, inden han døde. Hovedbygningen fik to etager og havde vel ligesom senere indkørslen igennem en port mod vest.

I 1560 blev han forlenet med 4 broer i Nørre Jylland, ved bropenge gav de ham en vis indtægt. I nogle år var han forlenet med Ørritslev kloster, og i 1577 blev han lensmand på Koldinghuus. Da de to herreder Nørvang og Øster Horne var underlagt ham samtidigt, fik han nok at bestille.

Han forøgede også Hastrups bøndergods med nogle gårde. D. 31. maj 1573 fik han gården Hallundbæk i Ejstrup sogn. D. 31. dec. 1585 fik han en gård i Brande sogn og gården Oddebæk med Oddebæk mølle, der vist ikke fungerede mere. Den havde tidligere tilhørt Thyregod kirke.

D. 27. juli 1578 fik han kong. ordre om at sørge for postvogn fra Snoghøj til Vejle. Det var også ham der måtte sørge for, at Nørvangs herredsting blev flyttet, fordi herredsmændernes havde klaget over dens ubelejlige beliggenhed. Laurids Skram fandt sammen med flere gode mænd af adelen og de bedste herredsmænd ud af, at tinget skulle ligge på Givskud mark, og det kom den derefter til.

D. 28. juni 1578 fik han besked fra kongen om, hvordan hovbønderne til Koldinghus skulle bespises med et måltid dagligt. De skulle have kød, sild, kål, vælling eller anden gemen spise.

Han fik også en ordre fra Frederik den 2., som han i lighed med andre lensmænd nok ikke fik meget gjort ved. Den lød:

Vi frederik den Anden etc., Vor gunst tilforn. Vider eftersom vi komme udi erfaring, der udi Koldinghus len alle vegne, såvel som andensteds her udi riget en hel hob løst folk og selskab at omdrive på landsbyerne, som ikke have anden idræt end at besvære bønderne og bruge anden modvillighed, hvilke som give dennem ud for kjeltringe, at sligt kan have noget skin; da efterdi vi have tiltroet dig at være lensmand sammesteds, bede vi dig og ville, at du lader have godt opseende alle

vegne udi lenet med sligt løst folk, hvor de komme, så at der forfares, hvad besked de have med at fare, og hvis du nolge kunde betræde, som ikke have andet på landet at bestille, end ere udragne at besvære almuen, at du dennem lader straffe, som vedbør.
 - Dermed ske vor villie og befaling
 Actum Gamløse, dec. anno 1577. Fr. II.

∴∴∴

Fra sine forældre på Gyrstinge-siden var Laurids Skram ejer af Korsøgård, og efter broderen Jacob var han foruden Hastrup blevet ejer af Fårupgård ved Jelling. Han havde mange børn sammen med Maren Bille, men mange af dem døde som små. Ved kordøren i Thyregod kirke har der hængt en tavle med navne på 4 af dem.

I 1585 havde Laurids Skram frasagt sine betillinger på grund af svaghed, og d. 6. okt. 1587 døde han. Altertavlen i Thyregod kirke er mærket med hans og hans hustrus navne, så den må være skænket af dem. Hans enke Maren Bille flyttede til Fårupgård, men de to store malmlysestager skænkede hun til Thyregod krike i 1598.

Maren Bille var interesseret i slægtshistorie, og det er hende, vi kan takke for, at vi ved så meget om slægterne på Hastrup. Hun begyndte på den slægtetog, som blev forstat af hendes datter Lisbeth Skram, og efter hende igen af datter Sophie Below, der nok gjorde det største arbejde. Sophie Below to døtre, Anne og Birgitte Thott afsluttede arbejdet. Bogen lå gemt og glemt på et gods i Holsten, mod slutningen af 1. verdenskrig blev den fundet frem, og heldigvis havde finderen sans for at forære den til rigsarkivet i København, og der bliver passet godt på den nu {lidt misledende, bogen var ikke gemt og glemt, der fandtes mange afskrifter, men originalen blev i 1918 fundet i et holstensk privatarkiv}. Maren Bille døde ca. 1608. Lisbeth Skram arvede Hastrup, hun var født d. 11. jan. 1563. Hun blev gift med Henrik Below d. 10. feb. 1583 på Koldinghus, og det var kong Frederik den II, der hold brylluppet, Lisbeth havde været hofdame hos dronning Sophie.

Henrik Below var født d. 6. dec. 1540 på godset Klinken i Meklenborg, han kom til Danmark i 1575, og i 1577 fik han gavebrev på gods i Skåne. Det tog Frederik den II tilbage i 1579, men i stedet fik Henrik Below Spøttrup {lidt misledende, Below mageskiftede godset i Skåne for gods i Jylland}. Efter tur var han derefter lensmand på Koldinghus, Skivehus, Trankær, Hald og tilsidst Kalø, så det var en stor mand, der var blevet ejer af Hastrup. Han var jævnligt gesandt til de tyske hoffer, til England og til Skotland. Han havde en værdig optræden og han var meget sprogkyndig, især var han velbevandret i latin. Men som mange af adelen var han glad for de våde varer. Christen den IV skriver, at når Henrik Below kom på besøg om formiddagen, kunne han godt nå at få en god rus på inden middag.

Henrik Below ombyggede Spøttrup, og han gjorde Laurids Skrams byggeri på Hastrup færdigt, da har hovedgården nok taget sig bedre ud, end nogensinde før og efter. Lisbeth Skram døde i barselseng på Kalø d. 13. nov. 1600, men hun blev begravet i kapellet, som Henrik Below havde ladet indrette i den søndre side af Thyregod kirke.

D. 7. dec. 1606 døde Henrik Below på Spøttrup, også han skal være blevet ført til kapellet i Thyregod kirke. Han havde også ladet et gravkapel indrette i Rødding kirke, og der holder nogle på, at han er begravet. Hans søn Claus Below, der var gift med Karen Lange, var født på Hastrup, men

det blev ham, der fik Spøttrup. Hans yngste broder Jørgen Below arvede Hastrup, han var født på Hald d. 10. jan. 1594, så han var kun 12 år. Han blev d. 10. sept. 1615 gift med Christence Fasti Pallisdatter fra Mindstrup, der dengang var en ganske god herregård. De fik en søn og en datter, men ingen af dem blev voksne.

Jørgen Below døde d. 11. okt. 1628 i Lund, hans enke Christence Fasti holdt sig til Mindstrup, hvor hun døde 1637, så det blev Jørgens søster Marie Below, der fik Hastrup. Marie var født på Spøttrup d. 25. dec. 1586, og ligesom søsteren Sophie var hun meget begavet. Hun kunne læse, da hun var 4 år, og hun lærte fransk, italiensk og latin, endogså til græsk havde hun kendskab. Efter moderens død blev hun opdraget hos sin mormor Maren Bille på Fårupgård. I 1606 blev hun gift med Christian Holck fra Rønhave på Als. Hun var da 19 år, Holck født i 1558, så han var 28 år ældre. I 1606 var han ved indførelse blevet ejer af det halve af herregården Bustrup, og senere købte han den anden halvdel, den tidligere ejer Tyge Krabbe var kommet i økonomisk misere, som han skriver.

Holck var en begavet mand, og det ser ud til, at det er gået godt for Hastrup i hans tid. Han købte også mere gods ind til hovedgården, derimod solgte han Bustrup d. 22. aug. 1632 til Jens Høgh.

D. 5. apr. 1633 købte han Nygård i Ejstrup samt en gård i Rønslunde og en gård i Thorlund. Af Eskild Giøe på Brandholm købte han d. 20. dec. 1636 gården Store Sandfeld, bolet Lille Sandfeld, 2 gårde i Risbjerg, 1 gård i Dørslund, 1 gård i Harild, 1 bol Vesterskov og engen Trædholm.

Inden Christian Holck blev gift med Marie Below, havde han været gift med Karen Krause fra Egholm i Vendsyssel. De blev gift i 1595, men allerede i 1602 blev Holck enkemand. Efter 35 års ægteskab med Marie Below døde Christian Holck d. 18. marts 1641, 82 år gl.

Der var to sønner i ægteskabet, den den ældste døde af en heftig sygdom, kun 11 dage efter at han var blevet gift med Ide Då. Den yngste døde 8 dage efter en duel, hvor han først havde dræbt sin modstander. Marie Below stod altså alene tilbage med Hastrup, og tiden var ikke med hende. To år efter hendes mands død kom Torstensonkrigen, hvor svenskerne huserede slemt i Jylland, der dårligt nok var kommet sig efter kejserkrigen.

D. 9. jan 1646 pantsatte hun en stor del af sit gods i Solbjerg, Noring og Brabrand til Jens Høgh til Vang for 2 lån, et på 3068 rd. og et på 8800 rd. Foreløbig holdt hun Hastrup og dens bøndergods fri. Kort efter samme år måtte hun låne 450 rd. af landsdommer Mogens Høgh, og hun pantsatte hovedgården Lundbygård i Haslev herred til sin søstersøn Henrik Thott til Boltinggård, som havde kautioneret for 3 lån. Til søsteren Sophie pantsatte hun 3 gårde i Lyngby, fordi hun kautionerede for 1000 rd. Mange af disse pantsættelser var næsten at betragte som salg, da hun ikke kunne blive ved med at indløse pantene.

D. 6. febr. 1647 solgte hun alt sit gods i Noring til Oluf Parsbjerg. D. 4. sept. samme år solgte hun den eneste gård i Vesterlund, som hørte under Hastrup. Sandsynligvis var det Vestergård, fæsteren hed Jens Pedersen. Køberen var Jørgen Høgh på Hammergård. Lundbygård fik hun indløst igen, men kun for straks at sælge den til sin søn Christen Holcks enke Ide Då med alt det gods, som hørte under den.

Det gav hende et lille pusterum til 1649, så måtte hun forny sit pant til Henrik Thott for de 3 "bedagede" lån (de var forfaldne). Dertil højede hun et nyt lån på 500 rd. Hun måtte endda love at inddrage i et ærligt herberg i Viborg (gå i gældfængsel), hvis hun ikke indløste pantet til rette tid.

Da Henrik Thotts kautioner løb op i 4100 rd., måtte hun kort efter samme år pantsætte Hastrup, så han fra Philip Jacobi dag (1. maj) 1649 måtte overtage hovedgården til brugeligt pant, med bygning, avl, fiskevand, møllen og de gårde og bol, som lå i gårdens mark und hørte under gårdens takst (det var Hønskov, Fuglsang, Pomphole, Aagård, Kærgård og Vesterdam). Hun havde bevilget, at gårdens bønder måtte drive avlingen og køre gårdens avl til den af købstæderne, hvor den bedst kunne sælges. Pantebrevet blev indløst i 1650.

Endnu samme år fik søsteren Sophie, der nu boede på Fårup, pant for kaution for 500 rd. Hun måtte simpelt hen tage det af Marie Belows gods i Vrads herred, som hun lystede for at forrente lånet, og sælge godset, hvis det ikke blev indløst.

D. 25. apr. 1649 lånte hun 1000 rd. af sine brodersønner de Belower og igen måtte Henrik Thott kautionere. I pant fik han 3 gårde i Thyregodlund og 2 gårde i Øster Sejrup.

D. 27. marts 1650 lånte hun 500 rd. af Jacob Krabbe til Toft, og Sophie Below måtte kautionere. Hun fik en gård i Ejstrup by i pant. For første gang nævnes fæsterne på gården, Christen og Niels Madsen. I samme måned lånte hun 1650 rd. af Corfitz Ulfeld til Matrup, og Henrik Thott kautionerede igen for dem sammen med de 3500 rd., som han allerede stod som kautionist for. Igen blev Hastrup, som hun lige havde indløst, pantsat sammen med 3 gårde i Øster Sejrup. Fæsterne hed Niels Thomsen, Laurids Skræder og Anders Dynesen.

D. 12. juni 1650 lånte Marie Below 1400 rd. af mester Thøger i Randers, og Corfitz Ulfeld, der stod inde for lånet fik denne gang pant i noget af det gods der lå nærmest Hastrup: Christen Lassens fæstegård i Aabæk, Jep Poulsens i Odderbæk, Mads Nielsens og de to Jens Pedersens i Hindskov, Mads og Michel Jensens Tykskovgård, Søren Christensens, Christen Nielsens og Jørgen Lauridsens 3 bol i Tykskovbygge. Efterhånden havde hun ikke meget mere gods at pantsætte og vel heller ikke større mulighed for at indløse det pantsatte. Om der har været tidernes ugunst, eller landbruget har været dårligt drevet, er ikke nemt at dømme om, men hun var ikke den eneste, det gik dårligt for. Hendes eneste mulighed var nok at sælge Hastrup.

D. 3.1. 1651 var nogle af hendes pantebreve blevet overtaget af oberst Jørgen Kås Hansen, der var befalingsmand over Lister len i Norge. Allerede da fornyede han pantet i hovedgården Hastrup, som han overtog ved skøde dateret på Hastrup d. 25. 1. 1651. Skødet er vedføjet i afskrift {ikke fundet eller set, vel glemt}, og der er ikke meget at sige til det, udover at så godt som alle fæsteres navne er nævnt. De to sidste gårde under Hindskov er fejlplaceret, de lå i T'hyregod by.

Det eneste Marie Below fik ud af handlen var noget gods i Himmersyssel, som Jørgen Kås overdrog til hende. Det drejede sig om 7 gårde, 1 mølle og skov til 80 svins olden. Hun solgte straks det hele videre til rigsråd Jørgen Seefeldt.

Endnu d. 28. par. 1651 fik hun Corfitz Ulfeld til at kautionere for et lån på 400 rd. hos Gerardt Norman i Paris. I pant fik han Anders Mortensens og Anders Pedersens fæstegårde i Kejlstrup i Nr. Snede. Det var det sidste gods, hun havde på egnen.

Marie Below død d. 9. sept. 1651 på Lisbjerggård, og hun blev begravet i Lisbjerg kirke. De sidste 10 år af hendes liv var slemme, hun udtrykker det meget rammende, at hun følte sig som en rørdrum i ørkenen, som en ugle i forstyrrede stæder. Hendes afdøde mands og sønners kister blev flyttet fra kapellet i Thyregod til Lisbjerg. Der blev lidt til hendes arvinger. Brodersønnen Thyge Below fik en halv gård i Enkelund {Thyregod sogn} og Vester Harild i Brande sogn. Den solgte han til slotsskriveren på Hindsgavl Johan Michelsen for 400 rd.

Andre arvinger solgte en gård i Lisbjerg til Ide Daa, og de samme arvinger solgte de to gårde i Kejlstrup {Nørre Snede sogn}, der var indløst, til Manderup Due.

Henrik Thott, de to Belower Henrik og Thyge og Elisabeth Daa fik Store Sandfeld og Lille Sandfeld. Dem solgte de til Jacob Ulfeld på Karstoft d. 27. jan. 1652.

Den ny ejer af Hastrup Jørgen Kaas var søn af Hans Kaas og Birgitte Eriksdatter Norby. Han skrev sig i 1638 til Østergård mellem Odense og Kerteminde. Den måtte han i 1644 sælge til Christian den Fjerde, der manglede gods til en af sine sønner. I stedet blev han forlenet med Lister len i Norge. I 1648 var han blevet ejer af Tøstrup på Fyn. I 1640 var han blevet gift med Karen Jørgensdatter Grubbe.

Det ser ud til, at han har fået skik på Hastrup igen. Han fik også noget af det gods samlet, som var blevet spredt. Af Henrik Rantzou købte han d. 31. 1653 noget gods i Vendsyssel, som kongen havde pantsat, og af Christopher Hvas købte han gården Elmholt i Rind sogn for 315 rd. Også den var pantsat af kongen, skødet var dateret 8. juni 1653. Det var sådan, Hastrup fik det fjerntliggende gods. D. 24. juni 1654 købte han endnu 3 gårde og 3 huse i Vendsyssel af fru Ide Grubbe.

Noget af godset i Vendsyssel solgte Jørgen Kaas igen til Henrik Lange til Rygård. Men det var ikke alle gårde i Hastrups nærhed, han fik købt igen. Thyge Below solgte Krogsgård, der var beboet af Poul Nielsen og lå ved Lønå, til Jørgen Høg til Hammergård, sammen med de 2 gårde i Rønslunde. Henrik Below solgte St. Thorlund til Elisabeth Daa, og Birgitte Thott solgte Hjortsborg med fæsteren Jep Jensen til Henrik Thott. Hjortsborg var det gamle navn for Lille Moesgård.

Derimod solgte Henrik Thott og Laurids Below d. 23. jan. 1657 hele Hedegård by i Ejstrup sogn med 7 gårde og 1 bol til Jørgen Kaas. De 7 gårdfæstere var Anders Christensens enke, Anders Madsen, Niels Pedersen, Jens Christensen, Jørgen Nielsen, Christen Andersen og Christen Jørgensen. Bolsfæsteren hed Christen Nielsen.

Svenskekrigen 1657 - 1660 satte en brat stopper for Jørgen Kaases aktiviteter. Han var ritmester ved de fynske sogneryttere, og i 1658 blev han sat til at forsvare den fynske kyst mod den svenske konge Carl Gustav, da han gik over isen på Lillebælt med 12000 mand. Jørgen Kaas rådede kun over nogle få hundrede, og d. 16. jan. faldt han ved Tybrind vig. Hans lig blev helt udplyndret, kun fordi hans navn var tatoveret på den ene arm, fandt man ud af, at det var ham. Han blev begravet i Egense kirke.

Jørgen Kaases enke Karen Grubbe beholdt Hastrup. Hun havde ingen økonomiske bekymringer som Marie Below, hun kunne endda straks efter mandens død udlåne penge. D. 2. febr. 1662 forstrakte hun Regitze Parsberg med 400 rd. in specie til 6 % rente, og d. 24. jan. 1663 lånte Laurids Skinkel 200 rd. af hende, igen til 6 %.

Den ældste komplette jordebog fra Hastrup er netop fra hendes tid. Den er dateret d. 26. marts 1661, den er indleveret i anledning af, at der skulle oprettes en ny matrikel i 1662, og den har ved indleveringen fået nr. 69, men ellers har den nr. 11.

Hastrupgård med møllen og de gårde og bol, der lå i gårdens mark, var i søskende skifte takseret til 3 åbolæster hartkorn, halvparten rug og halvparten byg. 1 læst rug var beregnet til 30 tønder, 1 læst byg til 36 tønder. Under gårdens takst lå 4 gårde in Hønskov, 1 gård i Pomphole, 2 gårde i Fuglsang, 1 gård i Ågård, 4 bol i Hønskov og 1 bol kaldet Vesterdam. Uden for gårdens takst lå 1 gård i Ålbæk, 1 gård i Odderbæk, 3 gårde i Hindskov, 1 gård i Thyregod by, 3 gårde i Thyregodlund, 5 gårde i Øster Sejrup, 1 gård i Svindbæk, 1 gård i Hesselbjerge samt 1 bol kaldet Kjærgård. Uden for Thyregod sogn ejede Hastrup 16 gårde i Ejstrup sogn og 12 bol i samme sogn. I Brande sogn 3 gårde, i Rind sogn 1 gård, i Thy 2 gårde, hvoraf den ene var meget stor; dem havde Karen Grubbe fået ved mageskifte med Henrik Lindenow. I Ejstrup var der endelig 1 øde bol.

Hartkornet var foruden hovedgården 260 tdr. 1 skp. 1 fkr. 2 alb., og det ser meget godt ud, men desværre lå omtrent det halve øde hen efter krigen, uden beboere og uden besætning og nogle af bygningerne var nedbrændt.

Det viste sig også ved matrikuleringen i 1662 - 1664, at mange af de gamle fæstere slet ikke var på gårdene, det var ny navne på mange af dem, men i løbet af de 4 - 5 år var de fleste af Hastrups bøndergårde i drift igen. Man lægger mærke til, at Dørken helt mangler under Hastrup, gårdene der tilhørte Marie Belows forskellige arvinger, og forøvrigt hed det stadig Vester Sejrup dengang. Lønå havde hørt under Valdemar Skram til Rørbæk.

Så længe Jørgen Kaases to sønner Hans og Jørgen Grubbe Kaas var mindreårige, var det deres mor Karen Grubbe, der styrede Hastrup.

D. 4. maj 1670 fik de hver deres arvelodder i Hastrup, antagelig har det været halvdelen til hver, så de skulle betale deres søsters Lene Cathrines arvepart, de belånte nemlig straks gården og bøndergodset. D. 29. april 1671 udstedte Jørgen G. Kaas et pantebrev på 700 rd. til forpagter Peter Hansen på Palsgård. Han satte 6 gårde og 2 bol i pant for 20 rd. pr. td. hartkorn. Det er meget lavt og tyder ikke på, at de har været i særlig god drift. Kapital og renter skulle betales i en samlet sum, den ene halvdel i halve rigsdaler in specie, den anden halvdel i gangbar grov mønt.

D. 3. april 1672 udstedte Hans Kaas et pantebrev til samme Peter Hansen på 1000 rd., som han havde fået allerede d. 11. marts. Han satte 9 gårde i pant, også med hver tønne hartkorn takseret til 20 rd. Han skriver endda, at alle gårdene er besat og ved magt. Jørgen underskrev til vitterlighed for Hans, og deres farbror Niels Kaas til Bækmark underskrev for Jørgen.

D. 19. maj 1670 foreligger der et skøde fra Hans Kaas til broderen Jørgen Grubbe Kaas på halvdelen af Hastrup hovedgård og Hastrup mølle samt en lang række gårde og bol i Thyregod og Ejstrup sogne, som han havde arvet efter faderen, det pantsatte gods er dog ikke imellem. Købesummen nævnes ikke, men d. 10. maj 1670 udstedte Jørgen G. Kaas et pantebrev på 5400 rd. in specie til Hans Kaas og satte det købte i pant, så det har vel været prisen. Kapital med rente 3½ p. C. skulle betales til Viborg snapsting d. 24. jan. 1681 uden opsigelse.

D. 23. nov. 1670 solgte Jørgen G. Kaas en af gårdene i Thy til Gregers Høegh på Vang. I stedet købte han af Høegh noget mere belejligt liggende gods, nemlig 1 gård og 2 bol i Ejstrup by. De kalder hinanden for svogre, Jørgen har muligvis været gift 2 gange, da han senere boede på Rybjerg {Velling sogn ved Ringkøbing}, var han gift med Birgitte Sophie Sehested.

Karen Grubbe boede stadig på Hastrup, hun lånte penge ud og handlede. D. 3. marts 1671 lånte hendes bror Alexander Grubbe på Donneruplund 1600 rd. af hende. I pant fik hun både Donneruplund, 1 gård i Ullerup og 2 gårde i Thy.

I 1674 solgte hun et par huse til mølleren i Boring, og d. 9 marts 1675 solgte hun en gård i Rem og en gård i Gestrup til sin søn Jørgen. I 1872 solgte hun gårde på Sjælland og Fyn til sin søster Regitze Grubbe. Af en anden søster Ide Grubbe købte hun i 1674 et hus på Fyn og 2 huse i Jylland.

D. 9. dec. 1678 var Jørgen G Kaas og Didrik Blome til Refstrup på Brandholm {Brande sogn} for at gøre udlæg hos Conrad von Høvelen Ifølge en landstingsdom. Det var noget, der jævnligt hændte i de år, at herremændene måtte ud som ridemænd, som det hed, og pante hos hinanden. J. Kaas var på flere af den slags missioner, der var stadig ødegårde mange steder.

D. 23. marts 1679 lånte Jørgen Kaas 250 rd. af Peter Hansens enke Anne Margrethe. Han satte 4 gårde i Ejstrup sogn i pant, i Ejstrup by, Christen Andersens, Anders Nygårds og Jens Vindings, i Hygild Jens Jensens. Det var over 12 tdr. hartkorn, så det burde bære god dækning.

D. 30. juni 1680 udstedte Jørgen Grubbe Kaas en obligation til sin hjertekære broder Hans Kaas på 7150 rd. efter en ret særegen aftale. De 5000 rd. skulle være in specie, de 2150 rd. i god grov gangbar mønt. Obligationen skulle indfries d. 11. marts 1681 i Viborg, renten var 6 %. Til sikkerhed pantsatte han hovedgården Hastrup med dens bygning og al dens tilliggende, sådan som begge deres fædrene arvelodder af 4. maj 1670 udviste. Desuden pantsatte han en gård i Hald len og 2 gårde i Ejstrup sogn, Silkeborg len, som han havde tilhandlet sig. De var blevet enige om, at hvis kapital og rente ikke blev betalt til rette tid, måtte Hans Kaas overtage Hastrup med bygning og bøndergods for 10000 rd., hvorfra hovedstol og rente skulle trækkes. Indtil da lovede Jørgen fuldstændig at holde gården vedlige og i drift. Det var altså en slags betinget skøde fra Hans Kaas til Jørgen og omvendt, hvis betingelserne ikke blev overholdt. Johan Georg Tax og Niels Andersen, Frederikstad i Norge skrev under til vitterlighed.

E. 25. mjt 1681 var Jørgen G. Kaas på Rørbæk, hvor Andreas Rohde i København og Friderich Ulrik Ulfeld på Hammergård lavede en større handel, så Andreas Rohde fik gods i Lindet og Ulfeld fik gårde i Vonge og Mølgård. Ulfeld var gift med en halvsøster til Marie Grubbe til Tjele. Jørgen Kaas skrev til vitterlighed.

D. 26. febr. 1682 købte Jørgen G. Kaas noget gods, som Enevold Kaas til Lyngholm havde fået med sin kone. Det bestod af en gård i Skarrild, en gård i Tornvig {Arnborg sogn}, en gård i Holtum {Arnborg sogn}, 2 gårde i Uhre {Brande sogn}, gården Lille Sandfeld {Brande sogn} og en gård i Skærlund {Brande sogn}. Jørgen Grubbe Kaas var blevet amtmand over Lundenæs og Bøvling amter ved udgangen af 1682.

Fra 1683 foreligger der en beskrivelse af Hastrupgård i Koldinghus amt, Nørvang herred, Thyregod sogn, dens marker og enge:

Af agermark var der 1. Hastrup mark, 2. Pomphole mark, 3. Neder Fuglsang mark, 4. Over Fuglsang mark, Hønskov mark, 6. Vesterdam mark og 7. Ågård mark. Fornævnte marker og jord er af een art, nemlig ond rugjord, som først sås med byg eller blandkorn, derefter to kærve rug, og intet andet, burde siden hvile 10 a 12 år.

I Hastrup mark findes herforuden en del hedejord, som bruges uden gødning og sås med en kærve boghvede og en kærve rug og næsten ikke kan betale omkostningen; hviler så 40 a 50 år.

Af engbund er der et kær, som kaldes Galtkjær i gårdens mark, i hvilken der kan avles omtrent 50 læs dårlig hør, nogle åringer er det helt besværligt at bjærge. Endnu noget eng ved sølandet og åen, hvor der kan avles ca. 10 læs hør, som kan regnes imellem mosehør og åmadehør.

Herforuden en eng i Brande sogn, der ligger en stor mil fra Hastrup og kaldes Trædholm. Der kan avles ca. 8 læs åmadehør, og siden er der ingen nytte af eftergrøden på grund af afstanden. På hedegræs kan græsses 40 høveder, så de kan opretholde livet, andet græs er her ikke. Tørvegravning og lyngslet er her ingen mangel på.

I Hastrup mark er der en fersk sø, som kaldes Hastrup sø, den kan ikke dække omkostningerne til fiskeredskaber.

Der findes en Hesthave, hvorid der kan græsses 6 bæster. I Silkeborg len i Ejstrup sogn ligger et stykke skov og krat, der tilhører Hastrupgård, men det tjener hverken til olden eller bygningstømmer. I fornævnte Silkeborg len i Ejstrup sogn ligger en fersk sø til Hastrup kaldet Jensø, som det ikke er værd at fiske i.

I gårdens mark ligger en mølle med 2 kværne. Hastrup bøndergodsbeskaffenhed findes at være ligesom sognepræsterne har opgivet, hvorfor det ikke synes fornødent at melde videre derom.

Hastrup d. 4. august anno 1683,
Jørgen Grubbe Kaas.

Denne fortegnelse er først indleveret 8 dage efter, at målingen var til ende, som var den 23. sept. 83
Levien Wetegroue

:::

Karen Grubbe var stadig på Hastrup, og hun fortsatte sine aktiviteter.

D. 21. sept. 1683, skøde fra Karen Grubbe til søn Jøgen G. Kaas på en gård og et hus i Bording sogn.

D. 11. juni 1684 lånte Karen Grubbe 650 rd. ud til sin søster Ide Grubbe, Frederiksholm. Hun havde været gift med Frederik Barvewitz til Rubjerggård.

D. 1. marts 1687, skøde fra Karen Grubbe til Peiter Ferdinand von Hougwitz på gårde og huse i Hornborg og Uldum. Hougwitz var ejer af Stougård.

D. 16. marts samme år solgte hun sammen med Knud Gedde en gård i Kalhave, en mølle i Hornborg, en gård i Hvirring med mere gods i Molgjer og Hvirring. Køberen var Mouridz Hansen. Gårdene var arv efter Karens søster Mette Grubbe på hovedgården Rask.

D. 18. nov. 1685 havde Karen Grubbe solgt resten af sit gods i Uldum, Hesselballe og i Aalborg amt til Knud Gedde til Vadskærgård. Han var d. 8. juni 1671 blevet gift med hendes datter Lene Cathrine Kaas, efter at hans første hustru Ide Sophie Bielche var død. Karen Grubbe nævnes ikke i tællingen til skattelisten i 1687 på Hastrup, men hun døde først i 1695.

Da Jørgen G. Kaas var blevet amtmand lånte han først 1000 rd. ud til Philip Hermann Hundertmarch til Rybjerg d. 22. juli 1685, og d. 17. dec. samme år købte han Rybjerg af Hundertmarch, det lå bedfre for hans ny bestilling end Hastrup.

De før nævnte aftaler i pantebrevet fra Jørgen G. Kaas til Hans Kaas blev udført sådan, at Hans Kaas overtog Hastrup, men nogen bestemt dato er der ikke nævnt. Hans Kaas var i mellemtiden blevet udnævnt til justitsråd og var blevet stiftbefalingsmand over Trondhjem stift og amtmand over Trondhjems amt. Hav var også assessor i Overhofretten i Norge. På Hastrup boede hans søster og sovger, Lene Cathrine og Knud Gedde, der var blevet amtmand over Silkeborg og Dronningborg amter.

D. 12. nov. 1687 købte Hans Kaas gods af kong Christian d. 5. for 1427 rd. 3 mark. Det var en gård i Nortvig, 2 gårde i Bjørnskov og 1 gård i Grætrup {alle i Nørre Snede sogn}. Desuden jus patronatus og kirketiensten til Thyregod kirke med dens kirkejord på Egeskov mark. Ligeledes kirketiensten til Ejstrup kirke. Han Kaas skulle udrede studieskat, cathedraticum og bidrag til kirkerne, og han måtte ikke afkorte præsternes og degnenes indkomster i nogen måde. Skødet blev læst på Vrads herreds ting onsdag d. 1. febr. 1688, og på Hastrup birketing d. 3. febr. 1688 og signeret af Niels Nielsen og P. Brandt. Birkefogden skulle ellers hedde Peder Jensen Skærhoved på det tidspunkt og birkeskriveren var Christen Hindskov (Gravesen).

D. 18. sept. 1686 havde Knud Gedde solgt Ejstrup sogns kongetiende til Hans Kaas. Den var på 26 tdr. 2 skp. hartkorn. Vitterlighedsvidner var den gamle og den ny ejer af Brandholm, Conrad von Høvelen og Niels Parsberg. Også det skøde blev tinglæst på Hastrup birketing og signeret af Niels Nielsen d. 23. sept. 1688.

D. 29. okt. 1689 købte Hans Kaas en gård i Thyregod by af de 2 ægtepar, Albert Sejer og Margrethe Pletz på Rørbæk og Marcus Glede og Christine Pletz i København. Gårdens gamle hartkorn var 5 tdr. 2 skp. 2 fkr 1½ alb., nyt htk. 3 tdr. 1 skp. 3 fkr. Det gør det let at identificere gården, det er den senere matr. nr. 3, der lå, hvor Skolegade 5 {i Thyregod} nu {1990c} er. Købesummen var 90 rigsdaler.

D. 11. marts 1691 udstedte Hans Kaas i Viborg en obligation på 3000 rd. i kroner til geheimeråd, generalmajor og ridder Hans Friderik Levetzou. Den skulle indfries efter 4 år. Han pantsatte Hastrup med hartkorn ny matr. 82 tdr. 2 skp. 2 fkr. 2 alb. med bøndergods udenfor taksten, ny matr. htk. 121 tdr. 4 skp. 1 alb. samt jus patronatus til Thyregod og Ejstrup kirker, ialt htk 253 tdr., hver td. hartkorn til 10 rd. En underskrevet og forseglet jordebog fulgte obligationen. Renten var 6 %.

D. 11. marts 1691, dateret i København, skøde fra Hans Kaas til Jørgen Grubbe Kaas til Rybjerg på Ejstrup sogns kongetiende.

D. 3. juli 1694 købte Hans Kaas en anpart i Enkelund med fæsterne Frands Iversen og Peder Frandsen, og af Vester Harild i Brande sogn med fæsteren Peder Laursen, der udgjorde halvdelen af hartkornet ialt 3 tdr. 6 skp. ½ alb. Sælgeren var sognepræst Jacob Hjort og hustru Mette Bang i Guldager {Ribe amt}, der havde arvet godset efter borgmester Johan Michelsen i Middelfart.

D. 5. maj 1694 havde Hans Kaas købt en fjerdepart af de samme to gårde af skomager Henrich Balch i København; han var svoger til Johan Michelsen.

D. 8. marts 1695 købte Hans Kaas den sidste fjerdepart af de to gårde af Hellig Gejstes Hospital i København. Hospitalet solgte på et af sine lemmers vegne, hun hed Lisabeth Michelsdatter og var søster til Johan Michelsen. Skødet var underskrevet af Bornemann og Rauf, hospitalsdirektører. Dermed var Enkelund og V. Haril igen kommet under samme ejer.

D. 10. jan. 1695 købte Hans Kaas en gård i Rønslund, beboet af Mads og Niels Christensen. Hartkorn 6 tdr. 4 skr. 2 fkr. Sælgerne var søstrene Johanne og Sophie Below. D. 10. jan. 1695 købte han en gård i Gludsted af Henrich Nielsen Holst i København.

D. 1. sept. 1695 købte Hans Kaas 2 gårde i Brande sogn af Mogens Rantzous enke Sophie Bille og Anne Cathrine Acheleje. Det var en halvgård i Brandlund beboet af Hans Pedersen og Blæsbjerggård med Peder Jensen som fæster. Hartkorn 6 tdr. 2 skp. 1½ alb. Hastrups bøndergods blev altså betragtelig forøget under Hans Kaas.

D. 4. aug. 1698 daterede Knud Gedde et brev på Hastrup, da han indkaldte kreditorerne efter Johan Rudolph Unger, der var død d. 28. marts samme år. Unger blev myrdet af sin tjener få dage, før han skule have været gift med Kund Geddes datter Ide Sophie {de var dog trolovede, hvilket var ægteskabstiftende dengang}. Hun blev i stedet gift med Oluf Krabbe.

D. 17. aug. 1696 blev det af Poul Pedersen Viborg i København kundgjort på Hans Kaases vegne, at Hastrup hovedgård med tilliggende skulle på auktion d. 21. sept. 1696. Auktionen skulle holdes i byfoged Hans Lassens hus i Viborg kl 2 eftermiddag. Konditionerne ville blive oplæst, og hvis nogen ønskede oplysninger forud, kunne de få dem hos Poul Pedersen i Lille Kongensgade i "Schippers Selskab" i Viborg. Hastrup var med grundmuret borgegård og lade, 2 små egeskove, mølle, 2 jus patronatus til Thyregod og Ejstrup sogne, fri birk og underliggende bøndergods. Der var tre hundrede og nogle tønder hartkorn, som jordebogen nærmere forklarede.

D. 21. sept. 1696 var byfoged Hans Lassen og byskriver Johannes Erichsen forsamlede i Viborg på velbyrdige frue Sophie Amalie Bielsches begæring og fuldmægtig Poul Pedersen Viborgs nærværelse, for at holde auktion over Hastrup med hartkorn efter ny matrikel 290 dtr. 3 skp. 2 alb. Ved 1., 2. og 3. auktion skete ingen antagelige bud, hvorfor der d. 16. febr. 1697 blev holdt ny auktion, hvor kancelliråd og amtmand Knud Gedde til Vadkærgård bød højest med 10200 rd. Etatsråd og amtmand Christopher Lindenow havde fået fuldmagt af Hans Kaas, og med hans samtykke blev gård og gods tilslået Knud Gedde, sammen med de fordringer, som Hans Kaas kunne have på Knud Gedde for restance på forvaltning og forpagtningspenge af Hastrup.

Da Knud Gedde havde indfriet generalmajor Levetzous pant og betalt resten med rede penge, blev der udstedt auktionsskøde til ham d. 15. marts 1697, signeret, Viborg af Hans Lassen og J. Erichsen. Til vitterlighed underskrev Oluf Krabbe til Nandrup og Jørgen Grubbe Kaas til Rybjerg. En komplet jordebog af samme dato medfulgte.

Knud Gedde kendte det gods, som han havde købt, han havde boet der siden 1686. Dateret i Viborg d. 18. marts 1697 udstede Knud Gede en oblidation på 8950 rd. til Daniel Fisker, slotsfoged på Silkeborg. Han satte Hastrup med bøndergods og jus patronatus i pant. Dertil kom noget indkøbt gods, så det ialt blev 319 tdr. 3 skp. 3 fkr. 1 alb. hartkorn. Igen medfulgte en komplet jordebog.

D. 20. febr. 1697 købte Knud Geddes datter Ide Sophie, der senere blev frue på Hastrup, jus patronatus til Aale kirke af kong Christian d. 5. Aarlig kirketiende 6 tdr. 2 skp. rug og 3 tdr. byg. Købesum 323 rigsdaler 4 mark 8 skilling.

Det bøndergods, som Hans Kaas omtalte, at han havde købt til Hastrup, var ved et skøde fra Hilleborg Grubbe, der var enke efter Rudbech von Ditern. Det var dateret d. 20. aug. 1695 og omfattede Nørgård i Uhre {Brande sogn}, fæstet af Jens Thomsen og Niels Christensen. Meldgård i Uhre, Jens Laursen og Søren Clemmedsen, Søndergård i Uhre, Christen Lauritzen og Jens Thomsen samt en gård i Forsomho {Ølgod sogn}, Jørgen Pedersen.

Knud Gedde gik også igang med at forøge Hastrups gods. D. 20. juli 1698, skøde fra Christopher Hvas til Viumgård til Knud Gedde på Store Langkjær i Brande sogn, beboet af Niels Thomsen og Peder Lassen, 6 tdr. hartkorn.

D. 26. aug. 1698 havde Knud Gedde udlagt noget gods bl. a. i Ejstrup sogn for 1668 rd 2 mark til Iver Christensens arvinger. Det blev af Christopher Friemand som formynder for arvingerne solgt til Christen Andersen på Vadskærgård. Handlen skete på Hastrup.

D. 30. jan. 1699 købte Knud Gedde igen det meste af dette gods af Christen Andersen. I Ejstrup sogn, i Hedegård, 1 gård, Las Rasmussen htk. 2-4-2-2. 1 gård, Niels Kousbølle, htk. 2-3-3-2. 1 gård, Niels Madsen Skræder, htk. 2-3-0-2. Øster Harildgård, Jens Nielsen og Anders Pedersen, htk. 3-4-3-1. I Ejstrup by, 1 bol, Jens Jacobsen, htk. 0-2-3-1. I Vestbirk, en halvgård, Anders Jensen, htk. 2-7-2-1.

D. 5. aug. 1698 solgte han gården i Forsomho til Christopher Hvas.

D. 19. aug. 1698 solgte Knud Gedde Klovborg sogns konge korntiende til svigersønnen Oluf Krabbe.

D. 5. sept. 1698 skødede Alexander Grubbe til Søndersthoved til sin kære svoger Knud Gedde en fuld broderlod efter skifte efter hans søster Mette Grubbe på Rask, nemlig en part i en gård i Snabe {Romb sogn?, Fiskbæk sogn? Roslev sogn?}, beboet af Peder Jensen.

D. 23. dec. 1698 havde Knud Gedde på forhånd solgt den gård, som han fik skøde på i Vestbirk til Regitze Sophia Rasmusdatter Leth.

D. 28. aug 1698 udstedte han en obligation på 150 rd. til pastor Jens Pedersen i Nr. Snede og satte Store Langkjær i pant.

D. 1. febr. 1699, skøde fra Knud Gedde til Christen Andersen til Vadskærgård på en gård i Asp sogn i Lundenæs amt.

D. 11. marts 1699 udstedte Knud Gedde et pantebrev på 600 rd. til landsdommer Hans Bendtsen. Han pantsatte gods i Ejstrup og Brande. I Hedegård, Mads Christensen, htk. 2-5-2-0. Christen Troelsen, htk. 2-5-2-1. Mads og Peder Christensen, htk. 2-3-3-1. Søren Svendsen, htk. 2-4-1-1. 1 bol, Niels Pedersen, htk. 0-7-2-0. Ejstrup by, 1 bol, Peder Pedersen, htk. 0-5-3-2. 1 bol, Christen Andersen, htk. 0-6-0-1. Øster Harrild, Poul Pedersen, htk. 3-4-1-2. Risbjerg, Anders Ibsen, htk. 4-6-1-0. St. Langkjær, Niels Thomsen og Peder Lassen, htk. 6 tdr.

d. 11. juni 1699, skøde fra Nicolai Nissen til Rugballegård til Knud Gedde på gods i Hastrup birk, i Brande og Ejstrup sogne, ialt 6 gårde og 4 bol.

D. 17. marts 1701, Knud Gedde lånte 400 rd. af løjtnant Philip Ernst Laselle. Til sikkerhed pantsattes i Hedegård, 1 gård, Lars Rasmussen. 1 gård, Niels Madssen. 1 gård Niels Skousbølle. I Ejstrup by, 1 bol, Jens Jacobsen. Øster Harild, Jens Nielsen og Anders Pedersen. I Snabe, 1 gård, Niels Jensen.

D. 11. marts 1703 udstedte Knud Gedde en ny obligation på 400 rd. til madame Dorete Hansdaatter, sal. Anders Tonboes til Hanstedgård. Til sikkerhed pantsatte han samme gods som i forrige obligation.

Knud Geddes søn kaptajn Friderich Christian Gedde, der var gift med Helvig Lindenou Unger, soglte d. 7. apr. 1704 Hæstrupgård i Vendsyssel til Poul Iversen på Åstrup. Det var antagelig, for de regnede med at overtage Hastrup efter Knud Gedde. Der står ikke noget om, hvad Gedde fik for Hæstrup gård, men han blev i stand til at låne et stort beløb ud til sin far Knud Gedde på Hastrup.

D. 4. april 1705 udstedte Knud Gedde et pantebrev på 9500 rd., hver rigsdaler til 96 skilling danske, til sin søn kongl. majts. kaptajn til fods Friderich Christian Gedde. Lånet skulle udbetales i gode danske kroner, og det forfaldt d. 2. apr. 1708 til snapsting i Viborg. Renten var 5 % årlig. Pantebrevet ledsagedes af en komplet jordebog, hvor man bl. a. bemærker, at mølleren Albert Jensen fik eftergivet 4 tdr. mel, 3 ørte rug og ½ harbopund smør, for at holde Hastrup mølle vedlige. Hastrupgårds hartkorn var 28 tdr. 3 skp. I Kokborghuse var der på det tidspunkt 4 bolshuse. Hastrups samlede hartkorn med bøndergodset udgjorde 318 tdr. 3 fkr. 2 alb. Oluf Krabbe til Bjerre og Nandrup og Nicolai Niessen til Rugballegård skrev under til vitterlighed.

D. 5. nov. 1704 havde Knud Gedde forøget Hastrups bøndergods ved at købe 2 gårde i Thyregod by af herredsfoged Bertel Pedersen i Amhede {Egtved sogn}. Det var gårde, der tidligere havde hørt under Mattrup. Eske Mogensen havde 1½ gård i fæste, og Vesti Nielsen havde den sidste halvgård i fæste. Lauritz Fog nævnes flere gange som fuldmægtig på Hastrup i årene lige efter 1700. Han var så velhavende, at han kunne låne penge ud i flere tilfælde. Knud Gedde var sikker meget af tiden på Silkeborg slot på grund af sit amtmandshverv.

D. 23. febr. 1706 skødede Knud Gedde Hastrup gård med bøndergods og kirketiender til sin søn Friderich Christian Gedde. Der var kaldsret til både Thyregod og Ejstrup kirker. Hastrups hartkorn var specificeret til ager og eng 27 tdr. 1 skp. 2 alb. Fire svins olden 1 skp. 1 fkr. 2 alb. og ålegården ved møllen 1 td 2 fkr. Der nævnes 2 nye huse på gårdens mark, Frydendal, hvis beliggenhed ikke

kendes, det kunne være en begyndelse til Løvdal. Poderhuset lå på sydsiden af Hastrup sø og beboedes af Erich Hansen, der var gartner på Hastrup. Han var født i 1622, og han døde i 1718 og blev begravet d. 10. juli; det var meget sjældent, at nogen blev så gammel dengang. Hastrups samlede hartkorn var forøget til 355 tdr. 5 skp. 1 fkr. 4/9 alb. Købesummen står der ikke noget om, blot at Knud Gedde har oppebåret fyldest og fuld værd. Også det skøde var ledsaget af en komplet jordebog. Lene Cathrine Kaas skrev under på skødet og Oluf Krabbe og Nicolai Nissen skrev under til vitterlighed.

D. 2. april 1706 udstedte Fr. Christian Gedde et pantebrev til sin far på 4000 rigsdaler. Det forfaldt til betaling til snapsting d. 2. april 1709 i Viborg. Til sikkerhed pantsatte han gods i Ejstrup og Nr. Snede sammen med Ejstrup sogns konge og kirke korn tiende.

D. 6 april 1706 udstedte han et pantebrev på 3000 rd. til Daniel Fischer på Silkeborg slot. Han pantsatte gods i Thyregod og Brande sogn, Uhre by, samt Thyregods kirketiende og kirkejord. Ialt hartkorn 106 tdr. 1 skp. 1 alb., hver tønne udlagt for 30 rigsdaler.

D. 9. april 1706 udstedte han et pantebrev på 600 rd. i kroner til fru Christine Glud, enke efter justitsråd Bendtsen. Derfor pantsatte han gods i Ejstrup og Brande sogne. Det bøndergods, der var i drift, skulle udlægges til 20 rd. pr. td. Det øde gods kun til 10 rd pr. td.

D. 2. april 1706 havde han også udstedt et pantebrev på 400 rd. til madame Dorethe Hansdatter, der var enke efter Anders Tonboe. Som sikkerhed fik hun ca. 11 tdr. hartkorn i Ejstrup i pant.

Samtidig med at Fr. Chr. Gedde købte Hastrup, efterlystes hans broder søkaptajn Ebbe Ulfeldt Gede; ingen vidste, hvor han var. Han havde sidst opholdt sig på Hastrup eller hos rådmann Lars Jeppesen Tarm i Varde. Man ønskede at udlodde hans tilgodehavende gage til hans kreditorer.

D. 2. april 1708 udstedte Fr. Christian Gedde et pantebrev til rådmann Lauridtz Erichsen Riber i Horsens på 3000 rd. De blev brugt til at indfri pantebrevet hos Daniel Fischer, og det samme gods blev igen pantsat.

D. 22. maj 1708 lod borger og handelsmand Hans Hansen i Helsingør afholde auktion over bøndergods i Ejstrup sogn, der havde tilhørt hans broder Frederik Hansen, der havde boet i Lille Thorlund. Auktionen fandt sted i Skanderborg, og Fr. Christian Gedde blev højstbydende for 11 tdr. 1 skp. 1 fkr. ½ alb. hartkorn med 418 rd 3 mark. Priserne pr td. hartkorn varierede imellem 25 og 40 rd. Frederik Hansens skøde var af 11. aug. 1664. Den kongelige reuitionsrettighed var reserveret. Auktionsskøde blev udstedt d. 18. juni 1708, efter at major Gedde havde betalt købesummen. Det blev bekræftet på Lystrup af kancelliråd og amtmand Hans Nansen d. 4. juli 1708.

D. 11. juni 1708 pantsatte Fr. Christian Gedde Ejstrup sogns kongetiende til oberstinde Anne Margrethe Wein Eigels for et lån på 600 rd. i kroner. Det var hans officerskolleger ved Aarhus nationale regiment til fods, der skrev under til vitterlighed.

Major Gedde var i det hele taget en flottig låner. D. 11. dec. 1709 lånte han 200 rd. af Henrich Lichtenberg og Hans Christensen i Horsens. De skulle udbetales i 8 skilling stykker. En halv snes tdr. hartkorn i Krejbjerg, Adsebjerg og Sønder Hvillum blev pantsat. Af de samme lånte han d. 2. april 1710 300 rd. Vester og Øster Harrild og 1 gård i Rønslunde blev pantsat.

D. 2. april 1711 udstedte Fr. Christian Gedde i Horsens et pantebrev på 3600 rigsdaler i gode gangbare danske kroner til rådmand Laurids Erichsen Riber og satte bøndergods i Thyregod, Brande og Ejstrup sogne i pant. Årlig ren 5 %. Hver tønne hartkorn skulle ikke antages til mere end 30 rd.

I 1713 døde major Friderich Christian Gedde, og i den anledning blev der af amtmanden på Koldighus udstedt følgende proklama.

Som Hr. Major Friderick Christian Gedde til Hastrup ved Døden er afgangen, og derfor efter Loven og forgaaende Registering og Vurdering imellem hans efterlatte Enke og u-myndige Børn endelig Skifte og Deeling skal holdis, huortil er berammet d. 27. Apr. førstkommende, samme udj Sterfboen paa bemeldte Hastrup at skal foretages og fuldbyrdes, altsaa paa det enhuer Vedkommende herom kand have vedbørlig Efterretning, saa gøres herved saadant bekiendt, og ved dette indstæfnis alle til bemeldte Tid og Stæd udj Stærfboen sig at indfinde, som nogen loumæssig Fordring kand have, og da slig deris Kraf og Fordring med lougyldige Documenter at bevise desligeste, og de som noget til bemeldte Stærfboe kan være skyldige, heller dermed nogen rigtig Regning have, samme Tiid og Stæd at møde, paa det at alding da kunde erlange sin vedbørlig rightighed, og det saafremt de icke siden for egen Forsømmelse, dem self Skade ville tilskrive, om nogen derover noget skulle komme til kort, huilcke tientskyldigst begieris paa førstkommende Nørre Jyllands Landsting saa vel som paa alle andre Bye- og Herredstinge, huor det kommer, motte til Vedkommendes Efterretning blive læst og forkyndet og mig med Paaskrift om dessen Forkyndelse igien tilstille. -
Coldinghuus d. 6. Martij Ao. 1713
M. Voyda (LS)

∴∴∴

Ved skiftet d. 27. apr. 1713 tilfaldt Hastrup med bøndergods og tiender Fr. Chr. Geddes enke Helvig Lindenou Unger, men der var jo en del, der havde fordringer i godset. Justitsråd Oluf Krabbe til Bjerre fordrede efter obligation, der var udstedt til hans afdøde søn Knud Gedde Krabbe, 500 rigsdaler i kroner. Der var ikke tilstrækkelig med rede penge i dødsboet, så de kunne udredes, derfor fik Oluf Krabbe 2. prioritet i Ejstrups konge Korntiende, som var pantsat til oberstinden i Fredericia; hendes navn staves nu Winegel. Hvis ikke Helvig Lindenou Unger kunne indløse pantet, efter lovlig opsigelse, måtte Oluf Krabbe tiltræde pantet, når oberstinden blev holdt skadesløs.

Lene Cathrine Kaas, der boede på Hastrup efter Knud Geddes død, afstod d. 8. aug. 1713 konge kvægtienden for Ejstrup og Nr. Snede til sin svigersøn Oluf Krabbe for 200 rigsdaler, hun forbeholdt sig dog en årlig afgift på 10 rd. til snapsting.

Lene Cathrine Kaas havde ialt 4 obligationer i Hastrup, tilsammen lydende på 4000 rigsdaler. Indtil de blev indløst med rede penge af Helvig Lindenou Unger, fik hun pant i 75 tdr. 2 skp. 2 fkr. 2 alb. hartkorn, fortinsvis i Hastrups tiendefri hartkorn, men også i Ejstrup by og Tykskov. Af jordebøger fremgår det, at hun også have et par gårde i Thyregod by som særeje. Hun fik som ekstra sikkerhed 2. prioritet i det gods, der var pantsat til Laurids Riber, oberstinde Basewitz og Karen Nielsdatter i Horsens.

Et par år efter at Fr. Christian Gedde var død, døde hans broder Ove Jørgen Gedde, der var kaptajn ved generalmajor Mestings regiment. Hans arvinger fragik arv og gæld efter ham, så hans efterladte bo bedre kunne dække hans efterladte gæld. Afkaldet var dateret Hastrup d. 22. febr. 1715 og underskrevet af hans mor Lene Cathrine Kaas og Helvig Lindnou Unger på hendes børns vegne, samt af Oluf Krabbe på hustruen Ide Sophie Geddes vegne.

D. 30. juli 1715 blev den velbårne frue Helvig Lindenou Unger trolovet med Poul Lauridsøn fra Vendsyssel. Forpagteren på Rørbæk Mads Pedersen og smeden i Kokborghuse, Christian Rudolph Wørner, var forlovere. Wørner kunne selv skrive under, Mads Pedersen måtte have hjælp. D. 22. aug. 1715 blev de trolovede gift i Thyregod kirke. Hastrupgård var iøvrigt forpaget ud til en mand, der hed Christen Hansen i disse år.

Det er vanskeligt at bedømme landbruget på Hastrup efter de oplysninger, der foreligger, men større overskud kan det ikke have givet. I Knud Geddes tid boede han på gården med hustru Lene Cathrine og datter Ide Sophie. Udover dem var der herredsskriveren Hendrich Christensen, skytten, der hed Peder, var lige blevet ansat i 1687. Knud Gedde havde en dreng til opvartning, han hed Søren Pedersen og var over 10 år. Kusken hed Bertel, avlskarlen hed Jens Erichsøn, og endelig var der Engelbret Nielsen, staldknægt, som skulle passe 2 hopper og en stodhest, der var anskaffet i efteråret 1686 efter kongelig befaling. Knud Gedde mente derfor, at staldknægt og hest måtte være fri for kop- og kvægskat. I huset var der 5 piger, Anne Meyer og Elisabeth Nielsdatter, de vel har være fruepige og indepige. Karen var kokpige Sidsel var bryggerpige og Maren var mælkedeje. Om Anne Meyer skulle være den senere præstefrue i Thyregod har ikke kunnet opklares {vi er i 1687, hun skulle så være født *1667-, hun dør i Bøllund i Give 1727, gift i 1714 så 47+ år gammel, hun får ingen børn, hvilket kunne passe hermed. Hans Kaas fra Hastrup, der stadig lever i 1687 var amtmand i Trondheim amt i Norge, Anne Meyer ses i hendes skifte at være fra Bergen i Norge. Det synes sandsynligt at Anne Meyer bliver præst Borchs kone Anne Helmersdatter Meyer i 1714}.

I stalden på Hastrup var der 8 ride og vognheste. Der var 10 øksne over 4 år og 10 unge stude, det var nok den bedste indtægtskilde. Der var 8 malkekøer, 6 kvier, 1 ung tyre og 6 nyfødte kalve. I fårestien var der 16 får og 8 nyfødte lam. Hastrup havde olden til 4 svin i den smule egeskov, der var, og det var netop svinebestanden i 1687. Efer folkeholdet er det tydeligt, at gårdens drift med markarbejdet er klaret med hovbøndernes og ders hestes arbejdskraft. Der skete ikke større forandring i Knud Geddes tid. I 1704 boede han på Hastrup med sin kone og svigerdatter. Hans håndskriver Lauritz Fogh var også fuldmægtig på Hastrup. Han var fætter til præsten i Brande Søren Ottesen Brandt. Lakejen hed Oluf Mossin, og kusken Peder Pedersen, Henrich Jørgensen var ladefoged og Søren Jacobsen var røgter. Hastrup birketings betjente boede på Hastrup, der var birkefogden Peder Skiærhoved (Jensen) og birkeskriveren Christen Hindschou (Graversen). I huset var der 4 piger, Elisabeth Ringkiøbing, Ingebord Andersdaatter, Anne Cathrine Balthazarsdaatter og Inger Hansdaatter. Den eneste, der slap for ekstraskatten, var amtmanden selv. Takket være skattelisterne kan man se, at bemandingen på Hastrup ikke har været stor på den tid, men den blev endda mindre i 1700-årene.

Helvig Lindeou Unger måtte straks igang med at låne for at klare dagen og vejen. D. 20. marts 1715 lånte hun 50 rigsdaler af sin svigermor, der fik 3. prioritet i det gods, der allerede var pantsat til Laurids Riber og Karen Nielsdatter.

Den tidligere fuldmægtig på Hastrup, Laurids Fogh, der nu var forpagter på Skårupgård, havde fået 300 rd. tilgode hos Lene Cathrine Kås. Dem udstedte hun nu en obligation på med forfald til Viborg omslag d. 2. april 1717. Til sikkerhed pantsatte hun den nordligste og den sydligste gård i Thyregod by. På den første var Eske Mogensen (der i pantebret kaldes Mouritzen) og hans søn Morten Eskesen fæstere, på den anden boede degnen Laurids Jensen Holstebro. Obligationen var dateret d. 21. marts 1715 på Bjerre.

D. 28. marts 1715 købte Lene Cathrine Kaas et bol i Lundfod med hartkorn $4\frac{1}{2}$ skp. af Henrich Jørgensen i Vester Harild. Han er muligvis den Henrich Jørgensen, der var ladefoged hos Knud Gedde. Han var gift med Maren Jensdatter. Fæsteren af boet hed Jens Jensen. Birkefogden og birkeskriveren skrev under til vitterlighed. De var begge blevet gårdfæstere i Sejrup by. Bolet var gældfri.

D. 27. juli 1715 skødede Helvig Lindenou Unger hovedgården Hastrup til sin svigermoder Lene Cathrine Kaas. Alt bøndergods samt Ejstrups konge og kirke tiende medfulgte, ligeledes Thyregods kirketiende og kirkejord, ialt hartkorn 368 tdr. 7 skp. $2\frac{1}{2}$ alb. 50 tønder rugsæd fulgte med, og efter tidspunktet, kan man vel regne med, at det er udsæden på Hastrup. Desværre er købesummen ikke nævnt, men den har nok ikke overskredet gælden med ret stor beløb. Helvig Unger lovede at holde sin svigermoder fri for restance af kongelig skatter og tiender.

Helvig Lindenou Unger og hendes mand købte noget mere beskedent gods af Morten Jensen Bach, der havde været forpagter på Rørbæk.

D. 5. sept. 1715, skøde fra Morten Jensen Bach til Poul Lauridsen med tilnavnet Ringholdt, på en gård kaldet Dyringhave {Vrads sogn}, som Morten Bach selv beboede. Med gården fulgte Smedebæk, beboet af Søren Pedersen. Etatsråd Brabous skøde til Morten Bach medfulgte. Til vitterlighed underskrev Mads Pedersen, forpagter på Rørbæk, og Simon Pedersen Ørting, herredsskriver i Vrads herred. Købesummen er ikke nævnt, men Poul Lauridsen og hustru udstedte en obligation på 300 rd. til Morten Bach samme dag. De bosatte sig også i Dyringhave.

Helvig Unger havde d. 2. april 1715 pantsat Ejstrup sogns konge korn tiende til Henrich Lichtenberg og Hans Christensen i Horsens for 1600 rigsdaler, men da samme tiende var med i salget til Lene Cathrine Kaas, må hun have indløst tiende igen.

D. 2. maj 1716 solgte Poul Lauridsen Ringholt både Dyringhave, Smedebæk mølle og gård til kromanden i Nørre Send, Simon Pedersen Schiønning, med sin hustrus samtykke. Derefter forlod de egenen. Morten Bach var nu flyttet til Nr. Snede.

D. 1. maj 1717 kvitterede pastor Søren Christensen Borch og hustru Anne Holmensdatter {Helmersdatter} Meier for et lån på 196 rd. 4 mark, som de havde modtaget af Lene Cathrine Kaas på Hastrup. De pantsatte præstegårdens bygning for 100 rd. og deres bos bedste midler for 96 rd. 4 mk.

D. 9. nov. 1720 bekendtgjorde samme Søren Borch højtideligt, at Lene Cathrine Kaas var blevet begravet i Thyregod kirke, efter at hun var død d. 18. oktober, 67 år gl. Enke efter kancelliråd og amtmand Knud Gedde, herre til Vadskærgård og Hastrup, der var død i 1707.

D. 7. febr. 1721 indkaldte amtmand Voyda på Koldinghus til skifte efter Lene Cathrine Kaas. Der var foretaget forsegling, registrering og vurdering, og skiftet skulle finde sted på Hastrup d. 9. sept.

1721. Der måtte arvinger, kreditorer, debitorer og formynderne for major Geddes efterladte børn indfinde sig.

D. 4. jan. 1721 døde en lille pige på Hastrup, Anna Sophie. Hun var datter af baron, oberst von der Lippe, der var gift med Dorthea Cathrine Gedde. Hun havde først været gift med Gjerd Christopher Unger til Villerup. Han var død i 1706, og derefter blev hun gift med kaptajn Gerhard Fischer, der faldt i krigen i Skåne i 1709 {1710}. Von der Lippe var fra et lille gods i Westphalen.

Hans Andersen Karstoft var blevet forpagter på Hastrup. Hovedgården Nørre Karstoft havde tilhørt hans svigersøn Jens Poulsen {nej, Christan Trappaud †1726-29}. Han var nok død, for Hans Andersen stod som sælger af Karstoft d. 7 april 1722, da han boede på Hastrup {dette skøde ikke indset}.

Inden Lene Cathrine Kaas døde havde hun på auktion d. 15. juni 1719 købt Thyregod sogns konge korntiende af kong Frederik den Fjerde. Det var i kommission for hendes svigersøn Oluf Krabbe, som fik skøde d. 9. dec. 1720. De der havde tienden i fæste skulle have fæstepengene tilbagebetalt, hvorpå Oluf Krabbe selv måtte oppebære tienden.

D. 5 aug 1722 blev der holdt offentlig auktion over Hastrup hovedgård og tiender på begæring af arvingerne efter Lene Cathrine Kaas. Auktionen fandt sted på Vejle rådstue efter forkyndelse fra amtmand Voyda på Koldinghus. Den blev foretaget af regimentskavertermester og herredsfoged Niels Lottrup på Hvejsel Lundgård og herredsskriver Mathias Hansen i Vejle. Etatsråd Oluf Krabbe blev højstbydende med 10600 rigsdaler i kroner, der skulle betales til snapsting d. 2. apr. 1723. D. 22. apr. 1723 blev der udstedt auktionsskøde til Oluf Krabbe af herredsfoged Niels Lottrup. Der medfulgte en jordebog over gods og tiender. Den var dog på mange punkter forældet og dur ikke som bevis for, hvor og hvem fæsterne var. Flere af de opførte var døde eller flyttet til andre gårde. Hastrups hartkorn udgjorde ved auktionen 375 tdr. 5 skp. 1 fkr. ½ alb.

D. 15. april 1723 udstedte Oluf Krabbe i Hansted en obligation på 4800 rigsdaler til madame Elisabeth Kirstine, der var enke efter rådmand Laruids Erichsen Riber i Horsens. De 4300 rd. skulle være i danske kroner, de 600 rd. i grov kurantmønt. Obligationen forfaldt til 2. april 1729. Rente 5 % årlig. Til sikkerhed pantsatte Oluf Krabbe 39 tdr. 3 skp. 1 alb. hartkorn i Thyregod, Brande og Ejstrup sogne. Hver tønde hartkorn skulle ikke antages højere end 30 rd. Heller ikke her var den medfølgende jordebog fejlfri. Der er igen et par fæstere, der forlængst var døde, og Hønskov og Hønskov er blandet.

Samtidig med skødet på Hastrup fik Oluf Krabbe tinglæst et skøde fra kong Frederik den Fjerde på Elløv kirke med jus patronatus samt på relictionsrettighed til gods i Henne sogn, Dyreby, og i Give sogn i Hedegård, Bregnhoved, Bæksgård, Øgelund og Ulkjær. I Ringive, 1 gård i Ulkind. Desuden en del gods på Mors.

Det ser ikke ud til, at det i første omgang var Oluf Krabbes mening at beholde Hastrup. Der var i 1720 kommet en ny huslærer på Hastrup som afløser for Michael Vinterberg. Han hed Henrich Winther og blev kaldt velbåren, men udover at hans mor hed Lisbeth er der ingen oplysninger om ham. Inden auktionen på Hastrup i 1722, var der d. 7. april 1721 holdt en auktion, hvor nævnte Henrich Winther blev højstbydende med 12900 rigsdaler. Beløbet skulle betales d. 2. april 1722, men Winther fik kolde fødder og undveg fra Hastrup, som der står i stævningen.

Morten Jensen Bach i Dyringhave var blevet birkedommer efter Peder Jensen Skærhoveds død i foråret 1722. D. 27. sept. 1723 indstævnedes han Henrich Winther til at møde for Hastrup birketing d. 2. dec. s. å. og lide dom og irttesættelse. Udover det tab på 2300 rd., som Oluf Krabbe og arvinger havde lidt ved differencen på de to auktionssummer havde de et krav på 801 rd. for tiender, som Winther havde tilvendt sig i det år, han reelt havde Hastrup i eje, og som han sammen med en del skatter ikke havde afregnet.

De to stævningmænd Anders Sørensen og Troels Pedersen, begge fæstere i Hønskov, afleverede stævningen på Hastrup, hvor Henrich Winther havde holdt dug og disk. De tilbød den ny forpagter Niels Qvistgaard en kopi af stævningen, Winther var borte, og så vidt vides, mødte han heller ikke på birketinget.

Oluf Krabbe til Nandrup, Søvig, Hastrup og Bjerre havde først været gift med Margrethe Svigtenberg, der var datter af assessor Henrich Svigtenberg til Visborggård. Det skal have været en ret velstående familie, men det synes nu ikke som om, at Oluf Krabbe havde overflod af penge. Efter Margrethe Svigtensbergs død var han blevet gift med Ide Sophie Gedde fra Hastrup.

D. 6. april 1723 udstedte Oluf Krabbe en obligation på 2100 rd. til Henrich Lichtenberg og Hans Chrsitensen i Horsens. 1900 rd. i danske kroner og 200 rd. i 8 skilling stykker. Til sikkerhed pantsatte han Ejstrup sogns konge korntiende samt gårde i Ejstrup og Brande sogne.

D. 16. april 1727 solgte Oluf Krabbe, der nu skrev sig til Bjerre, Hastrup og Skårup, det gods, som han ejede i Give og Ringgive sogne. Køberen var herremanden på Donneruplund, Niels Andersen Wong, og skødet omfattede gårde i Hedegård, Bregnhoved, Øgelund, Bæksgård, Ullerup, Ulkjær mølle og Ulkind. Ialt hartkorn 54 tdr. 3 skp. 2 fkr. 2 alb. Købesummen nævnes ikke.

Oluf Krabbe døde i 1728, og Ide Sophie Gedde var derefter ejer af Hastrup. Det ser ud til, at hun dels har opholdt sig på Hastrup og dels på Bjerre. D. 28. jan. 1729 blev der indkaldt til skifte efter Oluf Krabbe. Det skulle finde sted d. 9. marts 1729. En søn kaptajn Hendrik Krabbe var død i Norge nogle år tilbage, men hans enke og en søn af ham boede på Donneruplund.

D. 11 april 1729 skødede Ide Sophie Gedde Nandrupgård på Mors til sognepræsten for Hundborg med flere menigheder, hr. Rubach Humble. Hun undtog dog den store gård Frydsbrønd ved Nykøbing. Henning von Ahrensdorph til Stougård og Alsted var lavvværge for hende og bifaldt salget.

Til daglig blev Hastrup styret af hendes søn ritmester Johan Rudolph Krabbe, der boede på gården med sin familie. D. 3. juli 1734 blev en datter af ham, Ide Sophie Krabbe bisat i Thyregod kirke, og pastor Bering holdt ligtaalen over hende. Hun blev 9 år og 9 måneder. D. 4. Juli blev hun ført til begravelsen i Åle kirke.

D. 21. juni 1735 blev ritmester Johan Rudolph Krabbe begravet i Thyregod kirke. Inden han bosatte sig på Hastrup, havde han været ved grev Friises regiment. Han blev 37 år. Det er som om, at Krabbe-familien fra den tid har foretrukket at opholde sig mest på Bjerre.

Det gods i Thy, som hørte under Hastrup og Bjerre, var blevet solgt d. 9. sept 1729. Til trods for datoen står Oluf Krabbe som sælger. Der må være skrevet købekontrakt, inden han døde. I det hele taget bestræbte han sig på at sælge det fjernere gods og købe noget nærmere ved Hastrup.

D. 14. april 1735 udstedte Ide Sophie Gedde en obligation til ritmester Jean de Trapaud på 550 rigsdaler. Hun pantsatte Frydsbrøn i Lødderup sogn på Mors med hartkorn 20 tdr. 3 skp. 2 fkr. 1 alb. Morten Jensen Bach i Dyringhave var stadig birkedommer ved Hastrup birk. D. 10. jan. 1735 måtte han indstævne den tidligere ladefoged Gregers Pedersen Hierring på Ide Sophie Geddes vegne, fordi han havde oppebåret ydelser fra nogle bønder uden at gøre rigtighed for dem hos fru. Han var undveget fra hendes gods, hvor han var og ville ikke lade sig finde. Hans sidste bopæl opgives til Horskov, der nok er en fejlskrivning for Hønskov.

D. 22. april 1735 udstedte Ide Sophie Gedde et pantebrev på 3000 rid. til fru Anne Margrethe von Brochdorff. Derfor pantsatte hun 14 gårde i Gludsted, Tykskov, Hedegård, Thyregod by, Lønå, Brandlund, Blæsbjerg og Lundfod. Hendes svigersøn kaptajn Ingenhaven skrev under som lavværge.

I 1724 kom der en ny fuldmægtig eller ridefoged til Hastrup. Det var Peder Paaske fra Stege, der samtidig blev fæster af Hastrup mølle efter Albert Jensen, der var blevet aflægs. Peder Paaske var ikke en helt almindelig mand, det ser ud til, at han også efterfulgte Christen Graversen som birkeskriver. Senere avancerede han til birkedommer ved Hastrup birk, et hverv, som han beholdt til sin død i 1753. Han blev begravet d. 5. maj, han var født i 1696. Disse mange hverv var ham ikke engang nok, han blev også ejer af sædegården Nørre Karstoft {Skarrild sogn}, og han kom langt omkring som studehandler. Der er ingen tvivl om, at han også har haft stor indflydelse på den daglige drift af Hastrup {af skiftet 1753-55 fremgår at han bestyrede Hastrup, Ide Sophie Gedde sad langt væk på Bjerre}.

D. 8. juli 1735 var der registrering og vurdering efter Johan Rudolph Krabbe, og hans ejendele på Hastrup blev forsejlet. Hans enke Adelheid Krabbe von Fersen indkaldte hans indenlandske og udenlandske arvinger både ved Viborg landsting og ved Hastrup birketing.

D. 8. nov. 1735 måtte birkedommeren Morten Jensen Bach indstævne en mand, der var rømt fra Hastrup gods. I lægdsrullerne fra Hastrup kan man se, at det absolut ikke var nogen sjældenhed, at de unge værnepligtige rømte. Det er mere mærkeligt, at en del af dem kom igen og fik fæstegårde under Hastrup, men det viser, at der nok ikke har været overskud af fæstere. I dette tilfælde var det Christen Christensen, Sejrup, der blev indkaldt til at møde for Hastrup birketing d. 19. jan. 1736. Han hørte til oberst Styruks regiment.

Det var ikke nogen god tid for landbruget mellem 1730 og 40, heller ikke Hastrup ser ud til at have givet overskud. Ide Sophie Gedde måtte jævnligt låne eller frasælge gods, i nogle tilfælde købte hun dog nærmere liggende gods i stedet for. I fattigprotokollen kan det ses, at både Hastrup og Rørbæk var i restance med deres bidrag, og begge steder prøvede de også på helt at unddrage sig bidrag af rede penge og korn.

D. 6. maj 1737 udstedte Ide Sophie Gedde en obligation på 500 rigsdaler til kaptajn Rudolph Grabou og satte Eske Mogensens gård i Thyregod by og hele Lønå med 4 fæstere i pant, foruden degenens fæstegård i Thyregod by.

D. 21. apr. 1738 udstedte hun en obligation på 1000 rigsd. til justitsråd Frederik Kjærskjold. Denne gang var det Hastrup mølle, Tykskovgård og et bol i Tykskov, der blev sat i pant.

Samme dag lånte hun 1000 rigsd. af sin søn Ole Krabbe. Hun pantsatte den store gård Frydsbrønd ved Nykøking Mors sammen med Ågård, Over og Neder Fuglsang og 6 gårde i Ejstrup sogn. Den ene af gårdene i Ejstrup by havde hun d. 21 apr. 1733 købt af Lauritz Nielsen Schophus for 60 rigsdaler.

D. 28. april 1733 skødede Ide Sophie Gedde en gård i Randbøl til kommerceråd G. H. Lichtenberg, og d. 12. aug. 1733 solgte hun hovedgården Skårupgård, der havde tilhørt hendes afdøde mand, til Oluf Olufsen i Aarhus. Hovedgårdens hartkorn var 25 tdr., og der var 235 tdr. hartkorn bøndergods.

D. 3. juli 1744 købte hun 2 ødegårde i Thyregod sogn af kong Christian den Sjette. Det var en halvgård i Enkelund, der havde stået øde, siden den sidste fæster Christen Nielsen døde under krigen 1657-1660. Den anden var Krogsgård ved Lønå, hvor Jens Nielsen havde været fæster, den havde stået øde lige så længe, men jorden var dog blevet dyrket af de andre fæstere i Lønå. Prisen for de to gårde var 95 rigsd. 20 skilling.

D. 11. apr. 1739 havde Ide Sophie Gedde pantsat Hastrup hovedgård med mølle og tiender samt bøndergods i Thyregod, Brande og Ejstrup til apoteker Jacob Schmidt i Horsens for et lån på 1500 rigsdaler i grov kurant dansk mønt. Det pantsatte gods androg 228 tdr. 1 skp. 3 fkr. hartkorn og var selvfølgelig meget mere værd, men en del af det har vel været belånt forud. Noget af godset blev også pantsat med 2. prioritet.

Hendes svigersøn kaptajn Christopher von Ingehaven var sommetider på Hastrup, men i 1734 havde hun anvist ham en plads ved lunden i Åle sogn, hvor han måtte bygge et hus, så han kunne bo midt i sit kompagnis distrikt. Der opførte han 11 fag isterrad hus (beboelse), og 11 fag stald, lade, ko og hønsehus. Dertil 6 fag hus i skoven til bryggers og rullestue. I beboelsen var der ikke mindre end 6 kakkelovne.

Det ser ellers ud til, at der har været et ganske godt forhold til fæstebønderne under Hastrup. Frøknerne på Hastrup optrådte jævnlige som bærere ved barnedåb hos fæsterne, og de adelige fornavn var populære i Thyregod sogn. Hvis der var begivenheder på Hastrup, benyttede fæsterne lejligheden til at få fine faddere til børnene.

D. 18. apr. 1746 lånte Ide Sophie Gedde igen penge af apoteker Jacob Schmidt i Horsens, og hun pantsatte igen Eske Mogensens og Lars Jensens fæstegårde i Thyregod samt hele Lønå.

D. 17. juli 1747 så Ide Sophie Gedde sig nødsaget til at hjemkalde sin datter Ide Sophie Krabbe til Bjerregård, fordi hun strejfede om fra sted til sted og havde en levemåde, som ikke passede sig for hendes stand og køn. For at give ordren vægt, truede hun med at slette datteren i testamentet og iøvrigt gøre hende arveløs.

D. 13. apr. 1752 lånte Ide Sophie Gedde 1100 rigsd. af Gotfried Schmidt, der var apoteker i Horsens. Han fik sikkerhed i Ågård, Fuglsang, Krogsgård, Lønå og en halv gård i Enkelund sammen med 6 gårde og bol i Ejstrup sogn. Desuden fik han 2. prioritet i Thyregod kirke. Hendes svigersøn oberstløjtnant von Frijsen skrev under som lavværge for hende.

D. 19. febr. 1754 solgte hun Bjerregård til sin søn gior Christopher Krabbe, der var kaptajn ved det søndersjyske nationale regiment. Åle sogns kirke og begravelsen ved den medfulgte. Købesum 16000 rigsdaler. Nu var det den anden svigersøn von Ingenhaven, der skrev under som lavværge.

Langt det meste af Thyregod sogn var samlet under Hastrup. Det ejeste ejerlav, der ikke hørte under Hastrup, var Dørken. En enkelt gård i Thyregod by hørte under Refstrup, og en gård i Thyregodlund tilhørte Rørbæk, senere pastor Bering. Lille Mosegård hørte under Refstrup.

D. 1. maj 1754 solgte Ide Sophie Gedde Hastrup hovedgård til kommerceråd Christen Leth og frue i Vejle. Hovedgårdens hartkorn var 28 tdr. 3 skp. 1 alb. Hastrup mølle, der var fæstet af birkedommer Paaskes enke, af maleværket 9 tdr. 4 skp. 2 fkr. og jordskyld 4 tdr. 2 fkr. Det tiendefri hartkorn omfattede 8 gårde og 12 bol og huse. Salget omfattede også Ejstrup og Thyregod kirker med deres tiender. Kaasernes begravelse ved Thyregod kirke dog undtaget, sålænde de vedligeholdte den. Med bøndergodset i Thyregod, Brande og Ejstrup sogne var hartkornet knap 400 tdr. Købesummen var 19000 rigsdaler grov kurant. Oberst von Ingenhaven skrev under som lavværge, og Ide Sophie Geddes søn kaptajn Georg Christopher Krabbe og provst Cramer i Åle skrev under til vitterlighed. Christen Leth fik hvad der fandtes af reserveruller over Hastrups unge mandskab, de lovbelede skifte og fæste protokoller, genparter af fæstebreve, domme og dokumenter og markskelbreve, noget der alt sammen er gået tabt siden.

D. 8. maj 1754 udstedte Christen Leth en obligation på 18500 rigsdaler i 8, 10 og 24 skillingstykker til Ide Sophie Gedde. De skulle betales til Viborg omslags termin 1755 med 5 % rente. Hastrup med tiender og bøndergods blev sat i pant. Krigsråd Leth i Vejle og byskriver Søren Rasmussen Egtved skrev under til vitterlighed.

D. 26. april 1755 lånte Leth 3000 rd. af købmand Søren Møller i Viborg til 4 % rente. Til sikkerhed fik Møller pant i Ejstrup sogns konge korntiende, der stod for 26 tdr 2 skp. hartkorn.

D. 26. april 1756 lånte Leth 2000 rd. af Søren Møller, og denne gang blev Thyregod sogns konge korn og kvægtiende pantsat med htk. 14 tdr. 4 skp. I sognet svarede der tiende af 160 tdr. hartkorn.

Ide Sophie Gedde døde på Bjerregård d. 10. april 1755, hun var født på Hastrup {nej, Bodø Kongsgård, Norge} d. 9. febr. 1675.

Obligationen på 18500 rd. til Ide Sophie Gedde er nok blevet opsagt ved hendes død, så Christen Leth måtte financiere købet af Hastrup ved et nyt lån.

D. 28. april 1755 udstedte han en obligation på 12000 rd. dansk grov kurant til fru Catharina Huusmann, enke fter stiftsbefalingsmand Johan Albrecht With i Viborg. Han pantsatte Hastrup med bøndergods i Thyregod og Ejstrup sogne samt kirketienden i Thyregod og Ejstrup. Ialt hartkorn 336 tdr. 2 kp. 3 fkr. 2 alb. En gennemtrukket og forsegleet jordebog over godset medfulgte. Den årlige

landgilde af det pantsatte udgjorde 383 rd 5 mk. og et par tønder sæderug foruden de 30 tdr. mel og 1½ tdr. ål fra Hastrup mølle.

D. 26. april 1758 udstedte Christen Leth en obligation på 3000 rd. til Søren Møller i Viborg, hver rigsdaler til 96 skilling danske. Hovegården Hastrup med bøndergods og tiender blev sat i pant. Den medfølgende jordebog viste, at det ialt drejede sig om 405 tdr. 2 alb. hartkorn, der svarede årlig landgilde 417 rd. 3 mk. 30 tdr. rugmel, 8½ tdr. rug, 1½ tdr. saltet ål og 10 skp. havre.

Man bemærker også, at Christen Villadsens og Iver Olesens fæstegårde i Dørken var kommet under Hastrup ligesom 2 gårde i Rønslunde, der var fæstet af Jens Jensens enke og Peder Mortensen.

Christen Leth foretog en reparation af bygningerne på Hastrup, men derved blev den øverste etage på hovedbygningen fjernet, så der kun var en enetages bygning med tegltag, dog var der en slags kvist på 4 fag over porten mod vest.

De sidste par dokumenter fra Christen Leths hånd er dateret i Hvejsel. D. 25. maj 1760 oprettede han sammen med sin far Christian Leth i Vejle et legat på 1040 rigsdaler til fordel for Horsens hospital. D. 28. apr. 1761 udstedte han et pantebrev på 5000 rd. til madame Hagar Catharina; Ammitzbøls enke i Hvirring. Han pantsatte Ejstrup kirke med korn og kvægtiende og samme sogns konge korn tiende. Da havde han allerede solgt Hastrup hovedgård. De nævnte tiender beholdt han, og han må være død kort efter, da de senere tilhørte hans enke Hylleborg Kristine Asmussen, som overlod dem til sin anden mand kaptajn Rodenborg.

D. 27. april 1761 skødede Christen Leth hovedgården Hastrup med hartkorn 349 tdr. 1 skp. 2 fkr. til Anders Nielsen Wong. Han var søn af Niels Andersen Wong og Bodil Andersdatter, der havde haft en halv fæstegård i Vonge {og stadig havde og boede der i Vonge ikke på Donneruplund} og var blevet så velhavende, at de i 1719 kunne købe hovedgården Donneruplund, der ganske vist ikke var meget værd på det tidspunkt. Med held og sparsommelighed havde de fået mere gods købt ind til den, så det var blevet en antagelig herregård med godt 233 tdr. hartkorn.

I 1756 døde Niels Andersen Wong, og hans søn Anders Nielsen Wong overtog Donneruplund imod at udrede nogle arvebeløb til de andre arvinger. Såvidt det kan ses, fik han gården billigt.

D. 26. april 1761 havde han solgt Donneruplund til sin svigersøn Anders Bager, der var prokurator i Jelling. Der er ikke opgivet nogen købesum i skødet. Der var i 1755 skrevet et skøde fra Niels Andersen til Anders Nielsen, og der var købesummen st til 12000 rd., den har nok været noget lignende da Anders Nielsen havde købt et par gårde til efter 1756. Faderens død var skyld i, at Anders Nielsen ikke kom af med det fulde beløb.

D. 26. april 1761 havde Anders Nielsen Wong købt Søndersthoved, der var en lille sædegård med godt 100 tdr. hartkorn, af sin brodersøn Niels Jørgensen Donnerup for 9000 rigsdaler. Han var altså ejer af Hastrup og Søndersthoved samtidig.

Købesummen for Hastrup var 17500 rigsdaler. Aaret før havde Anders Nielsen på auktion købt Brande kirke med tiender og en del underhørende bøndergods for 3635 rigsdaler, i beløbet var dog indbefattet børnepenge 1450 rd., der kunne blive stående til 4 % pa. Men det var så store beløb, at

Anders Nielsen Wong måtte låne til købet, selvom han havde solgt Give kirke og en del fjerntliggende fæstegårde.

D. 26. par. 1761 lånte han 4800 rd. af konferenceråd Johanne Bentzon til Sohngårdsholm. Han pantsatter Thyregod sogns konge kirke korn og kvæg tiende med htk. 30 tkr. 4 skp. samt 126 tdr. 3 skp. 3 fkr. 2 alb. bøndergods. En medfølgende jordebogsekstrakt viste, at det var gods i Thyregod og Brande sogne, dog ikke noget af det tiendefri hartkorn.

Samme dag lånte Anders Nielsen Wong 17200 rd. af fru Caspara Hermane de With, der var enke efter konferenceråd Braem. Renten var 4½ % pa. Til sikkerhed pantsatte han Hastrup med det tiendefri hartkorn og bøndergods i Thyregod, Brande og Ejstrup, ialt 195 tdr. 4 skp. 1 fkr. 2 alb., hvoraf der svaredes landgilde 201 rd. 5 mk.

D. 26. april 1762 solgte Anders Nielsen Wong Søndersthoved til sin svigersøn Anders Bagger med 55 tdr. 4 skp. 3 fkr. hartkorn. Købesummen nævnes ikke. Pastor Hans Bering i Thyregod og hans søn Johan Raun Bering i Hastrup mølle skrev under til vitterlighed. Jens Lauritsen i Nørre Kollemorten forstrakte Bagger med 2500 rd. til købet. Bagger havde forøvrigt Søndersthoved i kun et år, så solgte han godset til Niels Hurtigkarl for 6300 rd.

Anders Nielsen var født i 1714, efter kirkebogen havde hans forældre i 1706 fået en søn, som de kaldte Anders, han må være død som lille, selvom han ikke kan findes i kirkebogen, man hører aldrig om ham senere.

Han var gift med Birthe Marie Albertsdatter, der efter kirkebogen var født i marts 1712. Det vides ikke, hvor hun var fra {ved indirekte bevisføring ses hun at være fra [Hastrup Mølle](#)}. Deres søn Niels {Andersen Wong den Yngre} var efter folketællingen født i 1745, han fik en gård i Skjerris {Brande sogn}, samtidig med at faderen købte Hastrup. Datteren Birrethe blev d. 29. nov. 1766 gift med enkemand Johan Raun Bering i Hastrup mølle. Datteren Magdalene blev d. 4. aug 1775 gift med enkemand Niels Galthen Bering, der havde været hjælpepræst hos faderen Hans Bering. Den tredje datter Else Cathrine var gift med Erich Wichmann, der havde en gård i Skærlund {Brande sogn} og en tid var foged på Hastrup.

D. 27. april 1762 solgte Anders Nielsen Wong Nykirke og Give sogns konge kvæg tiende til brodersønnen Niels Jørgensen, der var flyttet til Nørre Kollemorten {Øster Nykirke sogn}. Med i handlen var Over Bøllund {Give sogn} med 3 fæstere, Morten Sørensen, Hans Sørensen og Lars Lassen.

Det ser ikke ud til, at Anders Nielsen Wong havde større lyst til at være herremand mere. Efter kun 3 år solgte han Hastrup til sin svigersøn prokurator Anders Bagger. Anders Nielsen flyttede til Brande by, hvor han i en halv snes år var fæster af en fjerdepartsgård under svigersønnen. En anden fjerdepart af gården var fæstet af Søren Brogaard og resten af den var fæstet af Søren Lassen, senere Peder Arnborg. Det er den gård, som blev til Brande kro og nabogården.

På sine gamle dage vendte Anders Nielsen Wong tilbage til Thyregod sogn og blev fæster på Vesterdam, der i den anledning fik sit hartkorn udvidet til 3 tdr. 3 skp. ½ alb. Det var med jord fra Kokborg by. Landgilden var 10 rigsdaler, men hoveri slap den gamle herremand dog for. Da der var en ødegård i Kokborg, var det ikke noget problem at tillægge jord.

Anders Nielsen Wong døde i april 1777 på Vesterdam, han blev begravet d. 30. april på Thyregod kirkegård, men graven er ikke bevaret. Samme dag blev hans barnebarn Sophie Wichmann begravet, 13 år gl. Faderen Erich Wichmand var flyttet til Vesterdam, han døde i 1780, 40 år gl. Han blev begravet d. 21 juli på Thyregod kirkegård. Derefter havde Birthe Marie Albertsdatter Vesterdam i fæste.

Hun drev gården med 2 tjenestekarle og en pige indtil 1790, så flyttede hun til Thyregod by, antagelig til datter og svigersøn. Mølleren Johan Raun Bering fra Hastrup mølle var blevet degn i Thyregod, og der døde Birthe Marie Albertsdatter i september 1793, hun blev begravet d. 17. sep., 81 år og 6 måneder gl.

Skødet til Anders Bagger blev udstedt d. 26. april 1764. Hastrup hovedgårds hartkorn var 73 tdr. 3 skp. 2 alb., mølleskyld 9 tdr. 4 skp. 2 fkr. Thyregod konge og kirke tiende 30 tdr. 4 skp. Bøndergods 236 tdr. 1 skp. 2 fkr. Ialt 351 tdr. 5 skp. 2 alb. Købesummen var 19500 rigsdaler.

Skødet var ledsaget af en jordebog med alle fæsteres navne og deres hartkorn. De 2 svigersønner Erich Wichmann og Møller Bering skrev under til vitterlighed.

Samme dato udstedte Anders Bagger en obligation til fru Caspara Hermana de With på 7200 rigsdaler og satte bøndergods på 192 tdr. 2 skp. 1 alb. i pant.

Ligeledes samme dato udstedte han en obligation på 4800 rigsdaler til Johannes Bentzon på Sohngårdsholm. Til sikkerhed pantsatte han 150 tdr. 2 skp. hartkorn, hovedgård, tiender og bøndergods.

D. 17. dec. 1763 havde Anders Bagger købt Arvad mølle af Knud Therkelsen. Jordskylden var 1 td. 1 skp. 2 fkr. Mølleskylden 5 tdr. 2 skp. Med i købet fulgte det såkaldte bol i Lundfod med 1 td. hartkorn, der var begyget med 2 små huse, hvis beboere havde lidt avl. Ellers blev jorden brugt til Arvad mølle. Købesummen var 1165 rigsdaler.

Derimod kan det ses, at Christen Villadsens og Iver Olsens fæstegårde i Dørken var kommet fra Hastrup til Refstrup.

Fru Leth, tidligere Hastrup, havde d. 28. apr 1763 solgt en gård i Hatting til Bagger, den solgte han d. 28. par 1765 til kancelliråd de Lichtenhielm. Den var på knap 4 tdr. htk. Købesum 349 rigsd. Anders Bagger havde også købt herlighed og rettighed af en bondegård i Bøgballe af sin svigerfader. Beboerne Anders Knudsen og Niels Jensen ejede selv bondeskylden. Anders Bagger solgte herligheden til kammerråd Fogh på Låge for 384 rd. 4 mk. 5 sk.

D. 17. juli 1765 blev Hvejsel Lundgård sat på auktion på begæring af Henning Ulrich Nees på Lindberg. Niels Jørgensen Donnerup i Nr. Kollemorten bød den ind på Baggers vegne for 1150 rigsd.

D. 26. apr 1766 købte Bagger sædegården Nørre Karstoft af Poul Østergård på Hammergård. Hartkornet var 19 tdr. 7 skp. 3 fkr. 1 alb. Dertil kom Skarrild kirke med tiende 10 tdr. 6 skp. 1 kfr. 1 4/5 alb. og 4 større bøndergårde, købesum 4454 rigsd.

Poul Østergård udstedte samtidig en obligation på 800 rigsd. til Bagger og gav sikkerhed i Mellem Søby, Stakkels Hoveder {Stakkildhoved} i Rind sogn og et bol Skarrild Krog, hartk. 12 tdr. 7 skp. 3 fkr. og 3. prioritet i Hammergård næstefter 14000 rigsd.

Også samme dag købte Bagger Skærlund af svogeren Erich Wichmann for 546 rigsd. Stedet havde hartk. 6 tr. 1 skp. 1 fkr. og beboedes af Anders Pallesen. Enken Maren Jensdotter havde aftægt af stedet. Erich Wichmann var da flyttet til Brande by.

Til alle disse køb skulle Bagger bruge penge og han lånte d. 26. april 1766 3200 rigsd. af assessor Schmidt til Stougård og satte Nr. Karstoft, Skærlund og Lille Moesgård i pant, knap 60 tdr. htk.

Den gård, som Bagger selv havde boet på i Jelling, indtil han købte Hastrup, blev også solgt. Køberen var præsten magister Borch i Grejs, som gav 950 rigsd. for 3 tdr. 6 skp. 1 fkr. 1 alb. og skovskyld 4 skp. 3 fkr. Gården beboedes af Jochum Musketer.

Hvejsel Lundgård blev sat i pant for et lån på 800 rigsd. fra assessor Schmidt. D. 26. par. 1767 fik assessoren Arvad mølle og gods i Lundfod i pant for et lån på 1200 rigsd.

Der var kommet en ny birkedommer til Hastrup efter birkedommer Høbergs død. Han hed Schytte, og først boede han i Hastrup. I 1767 fik han skøde på gården Enkelund af Anders Bagger, men skødet blev aldrig tinglæst, fordi Schytte døde et par år efter, men Bagger fik lov til at udtage Enkelund af pantet til Johs. Bentzon.

D. 26. april 1768 skødede Anders Nielsen Wong Brande kirke med tiender og jure patronatus til Anders Bagger. Hartkornet var 30 tdr. 4 sk. Dertil kom det bøndergods, som lå under kirken, nemlig den gård, som Anders Nielsen selv beboede sammen med 2 andre, beliggende i Brande by, samt Nørre Askjær, Hyvild og Over Dørslund, ialt 17 tdr. 1 skp. 2 fkr. ½ alb. hartkorn Købesum 3950 rigsd. Svigersønnen Johan Raun Bering og sønnen Niels Andersen Wong skrev unteer til vitterlighed.

D. 30. apr. 1768 lånte Bagger svogeren Erich Wichmann 500 rigsd. I pant fik han Wichmanns gård Hundsholt i Lejrskov sogn og en enghave der kaldtes Skræderskov. Johan Raun Bering og Poul Busk på Hastrup skrev under, den sidste var nok ridefoged.

D. 26. par. 1769 købte Anders Bagger en gård i Ejstrup by på godt 5 tdr. harkorn af Poul Østergård. Købesum 300 rigsd. Dermed ejede Bagger så godt som al ejendom i byen.

Med birkedommer Schyttes død var det egentlig forbi med birkeretten til Hastrup. Men det kan dog ses, at mølleren Johan Raun Bering fungerede som sættestemmer i enkelte sager op til 1774, så blev birket definitivt nedlagt. Antagelig har der været 2 tykke protokoller, der desværre ikke er bevaret. I den sidst var man nået til folio 600, men birket bestod også i næsten 200 år.

Såvidt det kan ses var Bagger ikke nogen blid herremand. Det kneb for ham at få gårdene besat med fæstere, nogle stod øde i lang tid. En del fæstere blev fradømt fæstet, ikke altid lige vel begrundet. En sag om en fæstegård i Thyregodlund gik til højstret, og Bagger tabte sagen.

Rømninger fra godset var der også flere af i hans tid, mange af de bortrømte kom aldrig igen. Han var også inde på, at det ville være godt at indføre stavnsbånd for de unge piger under godset, han mente, at de lokkede de unge karle med til Slesvig og Holsten, når de havde tjent der, hvor

lønningerne var betydeligt større end i Midtjylland. Havd selve administrationen af Hastrup angik, så ser det ud til, at den har været ganske velordnet i Baggers tid. Da hoverforordningerne kom, havde han allerede en aftale med bønderne, og den må i det store hele være blevet godkendt.

I det hoverireglement, som Bagger har dateret d. 9. okt. 1771, er der en god forklaring om driften af Hastrup, der adskilte sig en del fra driften af herregårde på de bedre jorder. Han undlod ikke at gøre opmærksom på, at nogle af gårdene stod for højt i hartkorn, så han stadig havde tab af dem og måtte nøjes med lidt eller intet i landgilde. Sandfygning var ikke noget ukendt dengang.

Inden Anders Bagger overtog Hastrup, havde han d. 17. dec. 1763 overtaget Arvad mølle efter møller Knud Therkelsen, der var fra Omvraa {Sønder Omme sogn}. Købesummen var 1165 rigsd.

D. 26. apr. 1768 skødede Anders Bagger Arvad mølle til sin svoger Niels Andersen Wong {den Yngre}. Harkornet var 1 tdr. 1 skp. 2 fkr. Mølleskyld 5 tdr. 2 skp. Desuden medfulgte bolet i Lundfod med htk. 1 tdr. Lars Thygesens påboende sted med htk 4 skp. 2 fkr. Iver Christensens af samme størrelse og Ole Jensens, også med samme hartk. Endnu 3 små gadehuse, som beboerne måtte fraflytte, når de lystede, imod at de gav varsel i tide. Købesum 1600 rigsd. Christen Pedersen, Donnerup og møller Bering skrev under.

I det hele taget var Bagger ganske aktiv i nogle år. Gården i Skærlund med Anders Pedersen og Mads Handerup som fæstere satte han i pant sammen med 1 gård i Ejstrup, 1 gård i Arnborg og 1 gård i Skivild for et lån på 1000 rigsd. hos assessor Schmidt i Horsens.

D. 3. dec. 1770 købte han i Tinnet 3 fæstegårde: Christen Nielsen Bak, Anders Rytter og Peder Rasmussen. 4 huse sammested: Peder Smed, Frands Mortensen, glarmester Roar Olesen og Mads Pedersen. Damgård fæstet af Hans Knudsen og Anders Jacobsen. Og Niels Marcussens fæstegård i Hage {Hauge?, Langskov sogn?}. Sælgeren var Ole Christian Secher i Århus. Købesummen var ikke nævnt.

D. 7. maj 1771 købte han den gård i Vonge {Øster Nykirke sogn}, som hans kones bedstefar Niels Andersen havde haft i fæste, først under Haraldskær og siden under Hammergård. Hartkorn 2 tdr. 1 skp. 3 fkr. 2 alb. Skov 1 skp. 3 fkr. 1 alb. Sælger Ole Chr. Secher, der havde købt den af løjtnant Morville. Heller ikke her var købesummen opgivet.

D. 30. apr. 1771 solgte Anders Nielsen Wong nogle gårde, som han havde beholdt ved salget af Hastrup. Anders Bagger køte dem alle for 2000 rigsd. dansk kurant. Det drejede sig om Peder Jensens halvgård i Brande by, Skjerris med Clemen Andersen og Anders Larsen, 1 halvgård i Uhre, Chr. Christensen, 3 halvgårde i Brandlund, Chr. Christensen, Søren Jensen og Søren Simonsen, Dørslund med Las Hansen og Peder Nielsen. Og endelig i Thyregod det hele Enkelund, og i Vonge Peder Lassens enke. Noget af godset havde Bagger allerede disponeret over, så der har nok været en købekontrakt forud. Møller Bering og Sejer på Rørbæk skrev under.

D. 6. maj 1771 solgte Bagger sædegården Nørre Karstoft og Skarrild kirke med tiender, ialt 30 tdr. 6 skp. 2 4/5 alb. htk. til herredsfoged Hans Ditlefsen Linnet i Hammerum herred. Købesum 5000 rigsd. Dog skulle hans svigerinde Birgitte Bering i Hastrup mølle beholde et stykke eng ved Karstoft, kaldet halve Viekrog, som hun havde i fæste på tivstid, uden afgift. Efter hendes død tilfaldt engen igen Nr. Karstoft.

På een af gårdene i Tinnet fik Bagger straks ærgrelser. Anders Rytter rømte fra gården i februar 1771, og i marts forsvandt han søn, Niels Andersen, der skulle have overtaget fæstet. Sammen med moderen Anne Marie Pedersdotter havde han også fjernet 2 køer og 2 stude, hvoraf Bagger mente at eje den ene ko og begge stude. Hele familien blev indkaldt til Nørvang herredsting d. 2. aug. sammen med beboerne i Tinnet by og Damgård. Christen Møller af Kokborghuse og Peder Frederichsen af Kokborg forkyndte stævningen d. 5. juni i Tinnet.

D. 7. maj 1771 udstedte Bagger en obligation på 2300 rigsd. til Ole Chr. Secher i Århus. Han pantsatte det gods, som han nylig havde indkøbt i Vonge, Tinnet, Hammer, Brande og Enkelund, ialt 44 tdr. 4 skp. 3 fkr. 2 alb.

En af de sidste sager ved Hastrup birketing drejede sig også om rømning. Jens Lassen, der var fæstebonde på Tykskovgård, blev den 20. februar 1759 trolovet med Maren Pedersdatter fra Østerdam. Hun var datter af skræder Peder Villumsen. De blev gift samme år. Stedet i Østerdam eller Kokborghuse var kun et hus med lidt jord, og Peder Lassen tog plads hos Peder Nyborg i Jelling, hvorfra han rømte i 1763 og ikke mere lod sig se. Han efterlod kone og datter i kummerlig tilstand, står der stævningen, der blev udstedt af sættemester Johan Raun Bering i Hastrup mølle d. 3. juli 1773. Da havde Maren ventet i 10 år, på at han skulle komme tilbage. Jens Lassen blev stævnet til at møde for Hastrup birketing i Kokborg d. 26. juli 1773. Som vidner blev indkaldt tømmer Christen Hansen og Mikkell Chr. Olesen i Kokborghuse samt Knud Mortensen i Vesterdam og Ole Andersen Smed i Kokborg by. Søren Christensen og Anders Sørensen i Kokborg var i Jelling for at forkynde stævningen hos Peder Nyborg d. 9. juli 1773. Jens Lassen mødte ikke på birketinget, og Maren Pedersdatter fik bevilget skilsmisse, så hun kunne blive gift igen. Hun blev gift med smeden Ole Andersens søn Laurids, og de blev fæstere i Vester Hindskov.

D. 3. maj 1774 frasolgte Bagger noget af sit gods i Brande sogn til madame Maren Kiersgaard, der var enke efter Laurids Jensen Brandt på Brandholm. Det drejede sig om Brande kirke med korn og kvægtiender og jure patronatus et vocandi, og i Brande by den gård som Anders Nielsen Wong havde fæstet en fjerdepart af, Peder Arnborg også en fjerdepart og Søren Lassen halvparten. Nørre Askjær med Christen Jensen, Hyvild med Christen Thomsen og Dørslund, Jørgen Vestesen og Anders Erichsen. Ialt 47 tdr. 5 skp. 2 fkr. ½ alb. hartkorn. Købersum 4200 rigsd. Herredsfoged Linnet i Gjellerup og Østergård på Nørre Karstoft skrev under.

D. 20. maj 1774 måtte sættemester Johan Raun Bering igen tage sig af en rømning. Magdalene Olesdatter, der var datter af Ole Høvinghoff {degn i Ejstrup sogn}, havde måttet søgte tilflugt hos sin farbroder, sogndegn Johan Høvinghoff i Thyregod, efter at hendes mand Jørgen Sørensen var rømt fra deres fæste i Kioldbjerghus i Herning {?} sogn, Bølling herred. Hun opholdt sig nu i yderste armod, dels i Thyregod, dels i Sønder Hindskov hos Christen Jacobsen. Der var dagen før udtaget tamperretsstævning mod samme Jørgen Sørensen. Søren Møller (Christensen) og Peder Friderichsen i Kokborg forkyndte stævningen d. 7. maj.

D. 7. maj 1774 lånte Niels Andersen i Arvad mølle 400 rigsd. af Bagger og satte møllen i pant. Fulmægtigen I. Raarup på Hastrup skrev under sammen med C. Bruun, antagelig ladefogden.

D. 23. Maj 1774 lånte mølleren Peder Christensen Donnerup i Farre 600 rigsd. af Bagger. Han havde købt møllen i Farre et par dage før. Det ser ud til, at Bagger på den tid havde penge nok, senere kneb det mere.

Han begyndte at sælge ud af bøndergodset, den første gård han solgte i Thyregod sogn, var Hesselbjerge. D. 5. maj 1773 skødede han gården til fæsteren Morten Christensen, der havde været ladefoged på Hastrup i nogle år.

Derefter solgte han en del fjernere liggende gårde. D. 4 maj 1774 solgte han en halvgård i Hallundbæk {Ejstrup sogn} til fæster Søren Pedersen og i Brandharrild {Brande sogn} også en halvgård til fæsteren Erich Erichsen. Købesummerne lå på 120 til 135 rigsd. pr td. hartkorn.

D. 30. april 1774 havde han solgt den såkaldte anneksgård i Ejstrup til Peder Christensen i Ejstrup. Den var fæstet af Thomas Jensen og Thomas Pedersen. Der var købesummen på knap 80 rd. pr. td. htk. Peder Christensen i Ejstrup døde 4 år efter, og hans enke Karen Jensdatter solgte d. 9. juni 1778 gården tilbage til Bagger med hendes afdøde mands og hendes børns samtykke. Prisen var den samme som i 1774. Et enemærke, der kaldtes "Gieding Jorden", var med i begge handler. Antagelig er det jord, der har hørt til præsteembedet i Ejstrup sogn.

D. 25. maj 1776 udstedte Bagger en obligation på 600 rigsd. til Jens Lauritsen i Nr. Kollemorten. Han boede hos en svigersøn {søsterdatters mand} og havde åbenbart rigelig med pange at låne ud. Ellers kendes han som ejer af nogle tiender. Bagger satte bl. a. 3 gårde og et hus i Nortvig i pant for lånet.

D. 30 juli 1776 solgte han noget andet bøndergods i Nortvig og Lerret {Nørre Snede sogn} til kaptajn Claus Rodenberg i Hvejsel. Det var ham, der blev gift med Christen Leths enke fra Hastrup.

D. 9. maj 1776 udstedte Anders Bagger i Viborg en obligation på 16600 rigsd. til Ole Christian Secher i Århus. Han fik sikkerhed for 14500 rigsd. i Hastrup hovedgård og bøndergods i Thyregod, Ejstrup, Brande og Ø. Nykirke sogne, ialt 239 tdr. 1 skp. 2 alb. htk. Landgildeydelsen var 633 rigsd. årlig. Der står ikke noget om, hvordan han skulle have sikkerhed for resten 2100 rigsd. men med de priser, der var gældende, synes godset lavt sat. En jordebog over godset var vedføjet.

I 1777 blev der ved Viborg landsting tinglæst et skøde på Mellem Harrild, som Bagger havde solgt d. 4. maj til fæsteren Christen Christensen. Købesum 200 rigsd. for 1 tdf 6 skp. 2½ alb. hartkorn.

Ligeledes i 1777 blev der tinglæst et skøde, som Bagger havde udstedt d. 7. maj 1774 til Jens Pedersen i Store Langkjær. Det drejede sig om en gårdspart på 1 td. 3 skp. 3 fkr. ½ alb. hartkorn. Købesummen var 119 rd. 2 mk. 5 sk. Også her skrev Bruun og Raarup på Hastrup unte til vitterlighed.

D. 30. apr. 1774 havd Bagger solgt en helgård i Uhre, Brande sogn, til Henrich Pedersen. Hartkorn 4 tdr. 4 skp. 3 fkr. Købesum 530 rd. Samme dag solgte Bagger Nedergård i Brandlund til fæsteren Christen Nielsen. Hartkornet var 2 tdr. 2 fkr. 1 alb.

Selvom Anders Bagger havde frasolgt flere gårde, kunne han ikke blive på Hastrup. Mogens Lottrup til Lynderupgård havde overtaget fordringerne, og der var faldet flere domme og gjort udlæg i Hastrup flere gange; Lottrups tilgodehavende oversteg efterhånden langt de oprindelige

16800 rigsd. I 1781 blev Hastrup sat til tvangsauktion. Jordebogen, der blev femlagt, var dateret d. 11 nov. 1780.

Hastrupgård med gods og tiender blev opråbt samlet, og det højeste bud på 16800 rd blev gjort på sådanne vilkår, at det ikke kunne antages, så Mogens Lottrup forlangte i h. t. konditionerne, at det skulle være hans bud. Det blev antaget, efter at man havde forsøgt, om andre ville give højere bud.

Købesummen blev afskrevet på Bagger debet på følgende måde: 1. Købesummen 16800 rd. - 2. 3 heste 147 rd 1 mk. 8 sk. - 3. Sædekornet 171 rd. 3 mk. 8 sk. - 4. Restancerne 612 rd. 4 mk. 5 sk. - Ialt 17731 rd. 3 mk. 5 sk.

Dermed var Baggeres tid på Hastrup forbi. Han fik sønnen Stephan Albert i 1761, sønnen Mathias Georg i 1766 og datteren Birte Marie i 1770. Mathias Georg døde i 1767 og blev begravet d. 27. marts. Birthe Marie døde i 1771 og blev begravet d. 23. april. Bagger boede et par år på Vesterdam, og der døde hans ældste søn Jens Christian, der var født i Jelling, han blev begravet d. 31. juli 1782, 21 år gl. Også hans kone Bodil Andersdatter Wong døde der, 46 år gl. Hun blev begravet d. 2. aug. 1783 på Thyregod kirkegård. Bagger flyttede til Vejle by, hvor han boede i Søndergade. Han døde i 1795 og blev begravet d. 21. mars. I skifteprotokollen for Koldighus amt er der et meget langstrakt skifte efter Bodil Wong.

Jordebogen udviste, at Lottrup havde overtaget Hastrup med 73 tdr. 3 skp. 2 alb. htk. Skovskyld 4 skp. 3 fkr. 1 alb. Mølleskyld 9 tdr. 4 skp. 2 fkr. Bøndergods 238 tdr. 4 skp. 1½ alb. Konge korn og kvæg tiende 14 tdr. 4 skp. Kirke tiender 16 tdr. samt dertil hørende kirkejord på Sindbjerglund og Egeskov mark. Det vil sig, at Bagger havde frasolgt knap 60 tdr. htk.

Mogens Lottrup ejede Lynderupgård {Lynderup sogn, Himmerland}, der var på næsten samme størrelse i hartkorn som Hastrup. Desuden ejede han de mindre gårde Bustrup og Gedsø. Han var gift med Mette Marie Friis, der var datter af den tidligere ejer af Lynderupgård, Malte Christian Friis. Mette Marie var enke efter Ole Christian Secher, da Mogens Lottrup blev gift med hende i 1779.

Mogen Lottrup havde Hastrup i 3 år, sandsynligvis havde han nok i Lynderupgård og ønskede kun at få pengene ud af Hastrup igen. Køberen var generalauditør Christian Kallager til Mejlgård {1769-83 Glesborg sogn, Norddjurs}, der var ivrig deltager i de mange handler med herregårde sidst i 1700-årene. Han var en særpræget personlighed, der var bekendt for sine mange gale streger, hvoraf nogle var ret alvorlige. På sine gamle dage var han meget senil og udmærkede sig ved at give sine klæder bort, så han gik rundt i undertøj, til trods for at hans værge jævnligt forsynede ham med nyt. Sin kapital på 20000 rigsdaler lod han administrere af amtmand Fønns i Randers, og da han blandede de betroede midler med sine egne og gik fallit, var pengene væk. Det bekymrede sikkert ikke Kallager, men der blev ingenting til arvingerne.

Lottrups skøde til Kallager blev udstedt i 1784. Hastrups hartkorn blev opgivet til 83 tdr. hovedgårdstakst, 31 tiender og 258 tdr bøndergods. Købesummen var 21000 rigsdaler og 100 kurant dukater. Hvorfor købesummen var delt op på den måde, er der ingen forklaring på. Der skete ingen forandring med Hastrup i Kallagers tid. Oprindeligt havde det nok været hans mening at udstykke herregården.

I 1786 skødede Kallager Hastrup med samme hartkorn som før til junker Erhardt Carl Christian de Stiernholm til Grinderslev kloster {Salling}. Købesummen var 22550 rigsdaler. Det er tvivlsomt, at Stiernholm har opholdt sig ret meget på Hastrup, den daglige drift blev klaret af sønnen junker Gerhardt de Stiernholm, der var gift med Johanne Sejer fra Rørbæk {dette er en misforståelse, som er opstået ud fra FT 1787, hvor han skrives Gerhardt. Gerhardt og Erhardt er samme person. Erhardt boede virkelig på Hastrup, han var ekstrem ung, kun 17, da han fik det første barn med Johanne og kun 22, da han købte Hastrup}. Johanne var født på Rørbæk i 1762 og fremstillet i Vester kirke d. 21. april, efter at hun var hjemmedøbt. Junker Gerhardt var 1 år ældre {fra FT 1787, men i Selde kirkebog ses han født i maj 1764, han var dermed to år yngre end hende}. De var blevet viet på Rørbæk d. 23. aug. 1782 af sognepræst Niels Christian Stiernholm fra Roslev i Salling. På den tid boede Stiernholm familien på Kjeldgård i Salling. De havde en datter, Lotte, på 4 år med til Hastrup, og de fik sønnen Johan Jacob i 1786. Han blev hjemmedøbt d. 25. dec. og fremstillet i kirken d. 11. febr. 1787. D. 6. maj 1788 blev deres datter Anne Elisabeth hjemmedøbt. 2. juledag 1789 blev deres datter Marie hjemmedøbt. I marts 1790 døde Johanne de Stiernholm, f. Sejer, 28 år gl. Hun blev begravet på Thyregod kirkegård d. 25. marts. Datteren Marie døde kort efter og blev begravet d. 2. april.

Gerhardt der Stienholm bror {familie, ikke bror} Thomas {Thomas Grønbech Stiernholm, søn af præsten Niels Christian Stiernholm i Roslev, se ovenfor} opholdt sig også på Hastrup. I 1793 døde han, kun 18 år og nogle måneder gammel. D. 22. april blev han bisat fra Thyregod kirke, men hans kiste blev kørt til Salling af fæstebønder fra Thyregod, en tur der to flere dage.

Stiernholm fik i 1793 kongelig bevilling til at sælge bøndergodset fra Hastrup og samtidig bevilling til at udstykke hovedgården uden at hovedgårdens tiendefrihed gik tabt. Han fik solgt knap 70 tdr. hartkorn, hovedparten beliggende uden for Thyregod sogn. I Sejrup solgte han den gård, som Michel Jespersen fradøde i 1794. Ifølge købekontrakten dateret d. 26. 8. 1794 var køberen Hans Christopher Møller fra Estrup. D. 24. 12. 1793 blev der skrevet købekontrakt imellem Stiernholm og fæsteren af Ålbækgård, Villum Sørensen.

Fra selve Hastrup blev kun stedet Carlsborg bortfæstet til den tidligere kusk Peder Christensen på Hastrup. Kort efter blev Hastrup solgt, den unge junker de Stiernholm har nok mistet lysten til at bo der, efter at hans kone, datter og bror var døde.

D. 21. juni 1796 skødede Erhardt C. C. de Stiernholm Hastrup hovedgård med tiender og bøndergods til Jens Pedersen Schoutrup fra Seest. Under hovedgårdens takst var der 72 tdr. 1 skp. 1 fkr. htk. Mølleskyld 9 tdr. 4 skp. 2 fkr. Skovskyld 1 skp. 1 fkr. 2 alb. Bøndergods Ager og Eng 188 tdr. 7 skp. 1 fkr. Tiender 30 tdr. 4 skp. Med jure patronatus et vocandi til Thyregod kirke. Købesummen var 27000 rigsdaler. Stiernholms adkomst blev bekræftet af Viborg landsting med 5 dommeres underskrift. En komplet jordebog med fæsternes navne, hartkorn, landgilde, hoveri og rettigheder medfulgte. Skødet blev læst på Viborg landsting d. 14. sept. 1796.

Jens Schoutrup boede på Hastrup med sin kone. Han tog straks fat på at sælge bøndergodset fra, og i de 5 år, han ejede Hastrup, lykkedes det ham at få næsten det hele solgt. Allerede d. 17. juni 1796 havde han søgt og fået kongelig tilladelse til at udstede skøder til fæstebønderne på 24 skillings papir, det var for at lette købet for de ny selvejere.

På jord fra Hastrup gård blev der oprettet nogle nye gårde. Løvdal blev solgt fra i 1797, Krusborg blev oprettet dels på selvejerjord dels på fæstejord. I Kokborghuse blev der to nye gårde og et bol. De forblev dog foreløbig på fæstekontrakt ligesom Carlsborg. I mange tilfælde var det folk, der havde arbejdet på Hastrup, der fik de ny fæstegårde, som de senere købte. Peder Andersen i Løvdal havde været fisker på Hastrup, Anders Nielsen i Krusborg havde tjent der, og både Lars Eriksen og Sørense Pedersen, hhv. i Kokborghuse og Vesterdam, havde været ladefogder.

D. 17. juni 1799 skødede Jens Schoutrup Hastrup med underhørende bøndergods til Augustinus Jensen fra Brøndsted. Købesum 8000 rigsdaler. Der var ikke meget tilbage af den gamle hovedgård. Af hovedgårdstakst var der 31 tdr. 3 skp. Skovskyld 1 skp. 1 fkr. 2 alb. Af bøndergods var der kun 2 tdr htk. Det var Niels Sørensens halvgård, der var udflytter fra Risbjerg {Brande sogn}. Der var fiskerettighed i Hastrup og Ejstrup søer. Den årlige landgilde var på 27 rd. 2 mark, 2 pd smør og 2 lam.

Jens Schoutrup beholdt kirke korn og kvægtienderne samt en del gårde, som han ikke havde fået solgt, men hvor der åbenbart var truffet aftale om salg og måske endda skrevet købekontrakt.

D. 12. jun. 1801 solgte han alle tiender sammen med en gård i Thyregod by til Thomas Christensen Grynderup for 6795 rigsdaler. Jens Schoutrup fik mange penge ind ved de forskellige salg, men en stor del gik til afbetaling på det pantebrev, som han d. 31. dec. 1796 havde oprettet hos de Thygeson på Mattrup {Klovborg sogn}. I mange tilfælde blev pengene dog stående i gårdene med den forskel, at det nu var de tidligere fæstere, der overtog afdrag og forrentning.

Hastrup møllle og de 2 Fuglsanggårde blev først solgt i 1802. Kongelig landinspetør Haar i Århus havde foretaget opmåling og udskiftning. De sidste købere lånte penge hos oberst de Poulson i Horsens. Een af gårdene på det tiendefri hartkorn faldt lidt udenfor mønstret. Det var Kokborggård, som fæsteren Anders Nielsen Uhre muligvis ikke ønskede at købe. Den solgte Jens Schoutrup specielt til Augustinus Jensen d. 13. dec. 1799. Augustinus Jensen fik den først solgt den 11. nov. 1808 til Anders Nielsens søn, Christen Andersen.

Jens Schoutrup rejste først tilbage til sin hjemegn i Seest, senere købte han Lerbæk, som han også tog fat på at udstykke.

Augustinus Jensen var 25 år, da han kom til Hastrup. Han var gift med Zidse Poulsdatter, der var et år yngre. Hendes far, der hed Poul Madsen, var enkemand, han blev skytte på gården. Ellers havde de 5 - 6 tjenestefolk, men der var ikke særlig stor besætning på Hastrup. Gården blev nu drevet helt uden hoveri.

En lille søn Poul havde de med til Hastrup, datteren Else Marie blev født i 1800, Ane Margrethe blev født i 1802, Ane Marie blev født i 1804, sønnen Jens Schou blev født i 1806, datteren Poulina blev født i 1808, og sønnen Pouls i 1810. Da havde Augustinus Jensen solgt Hastrup men boede der endnu. Den ældste søn Poul døde i 1806.

Den tidligere ejer af Rørbækgård, Christen Christensen, opholdt sig på Hastrup på sine gamle dage. Han døde der i 1808 og blev begravet d. 2. april.

Augustinus Jensen solgte de 3 ejendomme i Kokborghuse og gården i Risbjerg et par år efter at han havde overtaget Hastrup. Halvdelen af Krusborg solgte han også fra, men Anders Nielsen havde den anden halvdel i fæste. Derimod forblev Carlsborg under Hastrup. Det var sikkert ikke let at drive Hastrup, efter at hoveriet var afskaffet, og Augustinus Jensen blev ikke rig der. Han var mest bekendt for sine 4 flotte, gule køreheste. Nogle af hans børn blev på egnen og tjente på gårdene der.

D. 2. april 1808 udstedte Augustinus Jensen en revers {gammeldansk: forpligtelse} til sin tidligere fæstebonde Niels Sørensen i Risbjerg på 200 rd. Møller Jens Rauff kautionerede for ham, og til sikkerhed fik han noget indbo på Hastrup i pant. Det var 1 4-etagers jernkakkelovn, 1 1-etages ditto, 1 chatol med skænk, 1 ege dragkisten, 1 kobber gruekedel, 1 holstensk jagtvogn og 1 jernbeslået arbejdsvogn.

Så sent som i 1823 måtte møller Christen Leth i Vester mølle indbetale 180 rd. 3 mark 10 skilling sølv til en gartner Winther, fordi han havde kautioneret for Augustinus Jensen, der ikke kunne betale denne rest på et lån.

Med hensyn til patronatsretten og kaldsretten til Thyregod kirke, så afstod Jens Schoutrup dem til kongen. Ejeren af Rørbæk afstod samtidig sin kaldsret. I 200 år havde de 2 herregårde haft den ret, og da de 2 sogne havde fælles præst, udøvede de den sommetider på skift. Skødet på jus vocandi var dateret d. 9. juni 1798.

D. 20. sept. 1809 oprettede Augustinus Jensen købekontrakt med Peder Tetens de Hauch om salg af Hastrup. Købesummen var 7000 rigsdaler. Trædholm eng i Brande sogn var undtaget fra købet. Hastrup omfattede nu kun selve gården, halvdel af Krusborg, Carlsborg og 6 skp. hartkorn, som var tillagt Christen Hansens parcel i Østerdam, men som Peder Christensen i Carlsborg havde i fæste. Ialt 25 tdr. 4 skp. 3 fkr. 2 alb. Køberen skulle overtage Hastrup d. 1. maj 1810. En inventarliste fulgte med kontrakten. Skødet blev udstedt på Viborg Snapsting i 1810.

Man kan ikke sige, at gårdene under Hastrup var dyre. En helgård kostede omkring 300 rigsdaler, en halvgård i Svindbæk blev solgt for 150 rigsdaler, og huset i Tinneth, som glarmester Roer Olesen havde boet i, blev solgt for 34 rigsdaler. Væverens hus i Kokborg by, der havde et lille jordtilliggende med ret til græsning og lyngslet i heden, blev solgt for 50 rigsdaler. Det var altså ikke de helt store beløb, som J. Schoutrup og Augustinus Jensen tjente ved salg af bøndergodset.

Peter Hauch var ikke adelig, selvom han kaldte sig de Hauch {dog, se Danmarks Adels Aarbog 1944, II, s. 45}. Han var født d. 15. juni 1784 i Viborg og søn af justitsråd Henrich R. Hauch. Hans mor hed Marie Elisabeth Tetens. Han blev gift lige før, han overtog Hastrup, med Hedevig Marie Speitzer fra Sindinggård. Hans svigermor Marie Kirstine Singstok var med til Hastrup. Der døde hun d. 13. maj 1824 og blev begravet d. 22. på Thyregod kirkegård. Hauch rejste en mindesten over hende, og da graven blev sløjftet, blev stenen sat ind i kirkegårdsmuren syd for kirken, hvor den sidder endnu.

Hauch fik sønnen Hendrik Andreas Rosenauer Hauch d. 9. febr. 1811. I 1813 blev sønnen Enevold født, men han døde samme år. D. 3. okt. 1814 blev datteren Elisabeth maria født.

Hauch familien synes at have været ret velstillet, og Peter Hauch blev på Hastrup hele sit liv. Skovskylde viser, at der har været en del skov til Hastrup, det har nok været egeskov, men de største træer var forlængst fældet. Hauch plantede en del, og allerede på det tidspunkt taler man om

Hastrup plantage. De gamle stednavne Krusborg, Løvdal og Hjortedalen tyder heller ikke på, at der har været helt bart omkring Hastrup. Både Hauch og hans 2 børn ville gerne gå på jagt, og skoleholderen, der skulle undervise i Kokborghuse, havde ret svært ved at løsrive sig fra Hastrup, når han var indbudt til jagt der.

Peter Hauch udlånte jævnligt pengene til bønder i omegnen. Det ser ikke ud til, at han er gået efter de steder, hvor pengene var mest sikre, men i nogle tilfælde har det måske været til folk, der har tjent på Hastrup. Engang imellem faldt der en arv af til børnene fra den velstående familie. Sønnen Andreas arvede 715 rd. 24 sk. sølv fra Christiana Ulrich Hauch og hendes mand Erich de Jespersen i Viborg. Datteren Elisabeth arvede et lignende beløb, som hendes mand kvitterede for d. 28. dec. 1838. Hun var d. 16. sept. samme år blevet gift med kaptajn Christian Frederik Frisenberg. Han døde i 1848 på Als.

D. 21. marts 1840 skødede Peter Tetens de Hauch Hastrup til sin søn Henrich Andreas Rosenaur de Hauch for 4500 rigsbankdaler sølv. Det var en far til søn pris, for mindre gårde handledes til betydelig højere priser i 1840. Hartkornet var 19 tdr. 2 skr. 3 fkr. 2 7/12 alb. og omfattede stadig halvparten af Krusborg, stedet Carlsborg og de 6 skp. hartkorn, som fæsteren af Carlsborg havde i fæste fra Østerdam. Hauch forbeholdt sig ret til at blive boende på Hastrup og få en slags aftægt. Ligeledes forbeholdt han sig Carlsborg, hvor fæsteren Peder Christensen var død, og enken sad tilbage. Han ville også beholde fiskeriet i Oversøen og et skovstykke, som han kaldte Mølleskoven, samt et stykke af "Vellerne", der muligvis skal betyde vældene; det lå på sydsiden af søen lige nedenfor Carlsborg. Forøvrigt hørte fiskeriet i Ejstrup sø stadig under Hastrup.

Peter Tetens de Hauch fik dog ikke noget langt otium, d. 5. jan. 1842 døde han på Hastrup, 57 år gl., og blev begravet i Thyregod. Henrich Hauch blev d. 7. maj 1840 gift med Pouline Elsemine Hauge, der var datter af Neils Christian Hauge på Nørre Karstoft {Skarrild sogn}, De fik 10 børn, men kun de 2 ældste blev født på Hastrup.

D. 6. febr. 1841 optog Henrich Hauch et lille lån på 600 rbd. sølv hos kancelliråd Anchersen i Vejle og satte Hastrup i pant næstefter prioriteten til faderen på 4500 rbd.

Efter Hauchs død frafaldt hans enke sammen med datter og svigersønnen den brugsret, der var forbeholdt dem til Carlsborg, fiskeri, Vllerne og Mølleskoven. Erklæringen var dateret Hastrup d. 11. juni 1842.

I 1843 købte Henrich A. R. Hauch Lervanggård ved Ringkøbing, og hans mor Hedevig M. Speitzer flyttede med ham dertil. D. 24. maj 1843 gav hun afklad på aftægten og beboelsen på Hastrup. Erklæringen blev underskrevet på Lervanggård af hendes lavværg, engmester C. W. Feddersen. Hun døde d. 15. febr. 1853 på Lervanggård. Datteren Elisabeth Marie døde i Viborg Søndersogn d. 26. nov. 1871.

D. 24. maj 1843 skødede Henrich Andreas Rosenauer Hauch Hastrup til Mathias Hansen fra Tårning for 15000 rigsbankdaler sølv. Hartkornet var som før 19 tdr. 2 skp. 3 fkr. 2 7/12 alb. Dertil halvparten af Krusborg, gården Carlsborg og 6 skp. htk. fra Østerdam. Der var skrevet købekontrakt

allerede d. 4. juni 1842, og Hauch var flyttet til Lervanggård. Nationalbankhæftelsen var indfriet, men aktieretten var afhændet og køberen uvedkommende {?}.

D. 13. nov. 1844 lånte Mathias Hansen 8000 rbd. rede sølv af Københavns overformynderi og pantsatte Hastrup med tilliggende med 1. prioritet. Det samlede gamle hartkorn var 25 tdr. 6 skp. 2 fkr. 1/12 alb., efter den ny matrikel {matriklen af 1844} 14 tdr. 1 skp. 2 fkr. Mathias Hansen havde udstedt en obligation på 10000 rbd. til Hauch, så lånet er brugt til indfrielse af obligationen.

Mathias Hansen opgives at være født i Haderslev. Han var 46 år, da han købte Hastrup, og han var gift med Agathe Friis, der i folketællingen opgives at være født i Høptrup. De havde boet i Tyrrestrup, hvor de 3 ældste børn Jacob, Ingebord og Marie var født. Sønne Jens Peter blev født d. 23. dec. 1843 på Hastrup. Det var åbenbart hans mening at drive Hastrup frem, han ansatte 8 tjenestefolk og dertil havde han både huslærer og gartner. Muligvis har han opdaget, at det ikke var så nemt, han solgte ialtfald hurtigt igen. Han købte en gård sammen af 3 parceller i Lindeballe sogn, og der boede han i 3 - 4 år.

D. 21. juni 1845 blev der i Vejle skrevet skøde fra Mathias Hansen til de herrer adjunkt Nis Hansen fra Århus og proprietær Christian August Schou fra Wilhelmsfeldt i Skåne. Besætningen medfulgte, undtagen 2 heste. Købesummen var 22000 rigsbankdaler rede sølv, så gården må være blevet forbedret i de 2 år. Køberne overtog lånet i overformynderiet. Desuden fik Mathias Hansen en obligation på 8000 rbd. Samme dag købte Nis Hansen og Schou Hastrup mølle af Jacob Peter Rahbek for 13000 rbd. rede sølv. De skulle udrede halvdelen af omkostningerne ved begge handler.

Det var vel meingen, at Schou skulle tage sig af den landbrugsmæssige side af Hastrup, Nis Hansen havde andre planer. Jacob P. Rabek fik en obligation på 5000 rbd., og desuden udstedtes en obligation på 1000 rbd. til agent Nyholm i Vejle, der var blevet ejer af Skårupgård. Derefter tog Nis Hansen fat på at oprette en landbrugsskole på Hastrup. Han formåede at gøre mange kendte personer og vistnok også egnens befolkning interesseret i foretagendet.

Listen over dem, der støttede økonomisk er lang: adjunkt Røgind, kammerherre Krause, købm. Hammerhøi, konsul Herskind, købm. Mads Rask, doktor Jespersen, kancelliråd Funder, godsforvalter Budtz, Milter Langballe i Grundfør, agent Nyholm, kammerherre Bentzon, proprietær Tørsleff, grev Frijs, proprietær Pind, Mathias Hansen, kommissionær Bloch, kommandør Falsen, grev Molkte, grev Lerche, pastor Carlsen, Holm & Møller til Constantinsborg, jægermester Sehested. Det blev ialt til 4300 rbd., der skulle afbetales med 500 rbd. årligt. Obligationen blev udstedt d. 1. nov. 1845 med sikkerhed i Hastrup gård og mølle.

Der blev bygget elevfløj til Hastrup ud mod vest, og der blev lejet 14 jernkakkellovne af Stallknecht i Horsens. Lejen var 14 rbd. årlig. Noget af inventaret blev leveret af egnens beboere. Der er dog inben tvivl om, at indretningen er blevet dyr. Det er måske det, der har fået proprietær Schou til at springe fra.

D. 12. marts 1846, skøde fra Christian August Schou til adjunkt og proprietær Nis Hansen på halvdelen af hovedgården Hastrup og Hastrup mølle med det oprettede landvæsensinstitut, ansat til 18000 rbd. for halvparten. Nis Hansen måtte optage en lang række lån for at klare finansieringen og afdragenen på de første lån. Jævnligt blev han bagefter med betalingerne.

D. 17. aug. 1846 fik han et lån i den kongelige kasse på 6000 rbd. De var bevilget ham ved resolution af 25. juli samme år. Han gav sikkerhed i Hastrup gård og mølle næstefter 25500 rbd.

D. 3. nov. 1846 udstedte han en obligation på 1050 rbd. til kancelliråd Anchersen i Vejle.

D. 15. aug. 1847 udstedte Nis Hansen en panteobligation på 4000 rbd. til købm. B. Bekkevold i Vejle.

D. 3. febr. 1848 lånte han 3000 rbd. af den kongelige kasse. I forvejen var der nu en gæld på Hastrup og møllen på 40000 rbd. Obligationen til Bekkevold måtte træde tilbage, for at han kunne få lånet.

D. 5. maj 1848 mødte Nis Hansen i forligskommissionen og indgik på at betale 300 rbd. til møller Rahbek, der nu boede i Farre {Farre Mølle, Give sogn}. Forliget blev tinglæst d. 27. jan. 1848 for at betage Nis Hansen retten til sit gods.

D. 26. jan. indgik han forlig med proprietær Sabroe på Teibølgård om betaling af 782 rbd. D. 16. marts 1847 havde den kongelige kasse igen forstrakt ham med 3000 rbd.

D. 15. juli 1847 måtte Nis Hansen indgå på at betale lånet fra kancelliråd Anchersen tilbage inden 1 måned. Som ekstra sikkerhed modtog Anchersen 3 policer i assuranceselskabet Altona.

Endnu d. 22. febr. 1848 udstedte han en vekselobligation til boghandler Wissing i Århus på 206 rbd. 86 sk. Da var det ellers forlængst tydeligt, hvor det bar hen. Hastrup og møllen kunne overhovedet ikke svare til gælden. På landbrugsskolen havde der årligt været omkring 20 elever. Krigen 1848 fik skylden for, at der ikke var flere, men selv med større elevtal er det usandsynligt, at det kunne have gået med den store gæld, der var oparbejdet før krigen.

D. 5. maj 1848 opgav Nis Hansen sit bo som fallit, og boet blev taget under skiftebehandling. Bekendtgørelsen måtte udstedes på ustempelt papir, på grund af krigen kunne man ikke få stemplet papir. Alle kreditorer blev indkaldt til at bevise deres krav.

D. 22. juni 1851 var boet færdigbehandlet og fordeling imellem kreditorerne foretaget. Overformynderiet fik dækning for 8000 rd. Resten var tabt. Mathias Hansen fik dækning for 7436 rbd. 1 mk. 1 sk. Resten af hans tilgodehavende og alle andres var tabt.

D. 23. okt. 1848 blev der holdt 4. auktion over Hastrup, tilhørende Nis Hansens fallitbo. Under matr. nr. 1a og 1b omfattede den htk. 12 tdr. 7 skp. 1 fkr. 2½ alb. Højstbydende blev kancelliråd Anchersen med 15500 rigsdaler. Han overdrog sin ret til at få skøde til Mathias Hansen, og d. 12 okt. 1855 blev der udstedt auktionsskøde til ham.

D. 21. dec. 1855 optog Math. Hansen et lån på 14000 rigsd. i Vejle Byes og Amts Sparekasse og satte Hastrup og Carlsborg i pant, nu med hartkorn 12 tdr. 1 fkr. 2½ alb.

Bygningerne var forsikret for 9640 rd. Besætning og mejeriredskaber var medfulgte i handlen. På gården var der oprettet et dampbrænderi, der var forsikret for 4500 rd. Desuden hørte der handelsrettighed til Hastrup ved bevilling af 26. april 1851. Der var fiskerettighed i Hastrup og Ejstrup søer.

Efter auktionen forbeholdt Mathias Hansen sig sin lovlige ret og tiltale til adjunkt, nu pastor Nis Hansen, fordi han kun havde fået dækning for 7436 rd. 5 mk. 15 sk. af de 8000 rd., som Nis Hansens obligation til ham lød på.

D. 15 dec. 1855 kvitterede Københavns overformynderi for obligationen på 8000 rd., der var blevet indløst af Mathias Hansen. Gården i Lindeballe fik Mathias Hansen solgt til I. F. G. Stringler fra Svenborg for 15000 rd. d. 7. jan. 1851.

Mathias Hansen var flyttet ind på Hastrup igen i 1850, han står som medejer af gården i folktællingen, han var jo også een af de største panthavere. Som i 1845 var han godt hjulpet med tjenestefolk, der var 8, og desuden var der forvalter og en gift forkarl fra Ejstrup, samt en husjomfru fra Norge. De 4 børn var alle hjemme.

I 1855 var der kun 2 af børnene hjemme, der var stadig 8 tjenestefolk. Foruden dem var der Peder Kristensen fra Give i brænderiet, Jens Hansen Ølholm, der var smed på Hastrup, og 1 daglejer fra Ejstrup.

D. 11. juni 1857 blev der i Vejle skrevet mageskifteskøde fra Mathias Hansen til møller Frederik Clausen fra Kappel mølle ved Bogense. Hastrupgårds htk. var 10 tdr. 7 skp. $\frac{1}{4}$ alb. under matr. nr. 1a og htk 2 tdr. 1 fkr. $1\frac{1}{4}$ alb. under matr. nr. 1b Carlsborg. Købesummen for Hastrup var 42600 rd., men de 6600 rd. var for besætning og løsøre. Kappel mølle var sat til 30000 rd., men gælden på den var 9400 rd. Difference 20.600 rd. blev ordnet ved at Clausen overtog gælden på Hastrup 14000 rd. og udbetalte 6000 rd. til Math. Hansen. Køberen skulle respektere 2 fæstekontrakter med Erik Jensen, tidligere Toftløs og smed Peder Iversen. Der var også indgået et mageskifte med Jens Christian Pedersen i Østerdam om de 6 skp. htk., som køberen var underrettet om.

Samme dag udstedte Fr. Clausen en obligation på 8000 rd. til overlærer Sick i Odense.

Den omtalte fæstekontrakt med Erik Jensen blev oprettet d. 12. juni 1857 og omfattede et stykke jord vest for Galtkjær, 600 alen langs med Peder Nielsen Kjærgårds skel, 300 alen i nord til Galtkjær grøft, langs med den østre grøft 507 alen og 435 alen til Peder Niensens skel igen. Aarlig afgift $3\frac{1}{2}$ rigsdaler rigsmønt. Lejetid 50 år. Det var begyndelsen til den gård, som Erling Sørensen nu ejer.

D. 5. nov. 1858 blev der i Horsens skrevet skøde fra Frederik Clausen til proprietær Niels Holbek på hovedgården Hastrup, som havde et areal på 1078 tønder land geometrisk mål. Købesum 40000 rigsdaler. I handlen medfulgte besætning og redskaber samt mejeri- bryggeri- bageri inventar, institut og mejeri bygning med dampbrænderi og maltgøreri. Der var smedie, ålegård og fiskeriredskaber, og der var stadig fiskerettighed i Ejstrup sø. Køberen overtog gælden 14000 rd. til sparekassen og 8000 rd. til overlærer Sick.

Holbek havde store planer om overrislingsenge, og d. 16. og 17. nov. 1858 indgik han kontrakt med møller Schiøth, Rasmus Christensen i Pomphole og Niels Madsen i Fuglsang om at grave grøfter igennem deres enge, så der fra mølledammen kunne ledes vand over Hastrups enge.

Erstatningsbeløb på ialt 280 rd. blev aftalt. Om det nogensinde blev realiseret af ham, vides ikke, hans tid på Hastrup blev kort. Antagelig kunne han ikke præstere udbetalingen.

Derefter var flere indblandet i ejerforholdet til Hastrup, men det ser ikke ud til, at de opnåede at få tinglæst skøde på gården. Een af dem, der nævnes, er en fabriksejer Struch, men hvis han har boet på Hastrup, er det meget kort tid.

I 1860 var det en enkemand proprietær Hans Jacob Christensen fra Dannemare, der boede på Hastrup. D. 26. marts 1860 stillede bagermester Julius Petrus Bertelsen ekstra sikkerhed for ham, og da kaldes han udtrykkelig ejer af Hastrup. Det var dog kun noget indbo, Bertelsen kunne stille som sikkerhed. H. J. Christensen havde hunsbestyrerinde, hun hed Maren Magdalene Theodora Ammitzbøll. Hans forvalter hed Christian Nielsen, han var fra Korup på Fyn. De to blev gift i maj 1860, og de købte Østerballegård i Dørken. Den handel måtte gå tilbage, Christian Nielsen kunne ikke få sit tilgodehavende på Hastrup. Bager Bertelsen boede også på Hastrup, han var gift med Bolette Cornelia Christoffersen, og hendes 2 børn boede der også. Han havde planer om at åbne købmandsforretning i Thyregod by i den gård, der senere blev til købmandsgård, men det blev nok ikke til noget på grund af pengemangel.

D. 26. marts 1860 indgik Christensen og Bertelsen, nu på hovedgården Hastrup ved Vejle forligskreds på at betale en gæld på 130 rigsd. til Lollands Discontobank i Nakskov. Det er det sidste, man hører til parret på Hastrup.

D. 4. sept. 1860 var det en proprietær Reiche, der boede på Hastrup. Han havde en forvalter, der hed Holst. Heller ikke hos dem var økonmien i orden. Holst indgik d. 4. sept 1860 på sin principals vegne på at betale et lille beløb på 19 rd. 16 sk. til sadelmager Simonsen i Vejle. Sagen blev afgjort ved Give forligskreds.

Proprietær R. Reiche havde en medejer til Hastrup, og de boede begge på Hastrup i 1863. De var tyskere, og deres dokumenter var skrevet på tysk.

D. 28. juni 1863 lånte de i fælleskab 1000 rigsdaler af mølleren på Drabæk mølle {Lunderskov sogn ved Kolding}, Beyer. De lovede at betale hele summen tilbage, hvis de inden forfaldstiden solgte Hastrup. Som sikkerhed pantsatte de besætning og inventar af enhver slags, men ikke noget af gården. Dokumentet var underskrevet af begge, P. Wulff og R. Reiche.

Wulff og Reiche skal i 1863 have solgt til en mand ved navn C. Horn, men der blev ikke tinglæst noget skøde, så til trods for at der var mange, der kaldte sig ejere af Hastrup i tiden 1858 til 1864, så var der ingen, der nåede at præstere den fulde udbetaling og få et rigtigt skøde. Resultatet blev derfor, at overlærer Sick i Odense måtte købe Hastrup på 4. auktion for at redde sine 8000 rigsdaler. Det havde han gjort d. 26. nov. 1860, og det var hans forsøg på at sælge Hastrup, der havde resulteret i de mange "ejere".

D. 30. nov. 1864 overdrog prokurator Borch i Odense som befuldmægtiget for overlærer Sick Hastrup hovedgård til grosserer M. Schliemann i Hamborg for 15000 rd., det var det samme beløb, som Sick havde fået hammerslag for på auktionen. Schliemann overtog Hastrup samme dag og overtog også alle resterende skatter og afgifter. Der meldes ikke noget om, at der var afbetalt på det 14000 rd. store lån i sparekassen i Vejle, så overlærer Sick fik et stort tab på Hastrup.

Mathias Wulff var gift med Wilhelmine Philippine Poulina Sager, 19 år, og de nået at få en søn Emil Sophus Hermann Johannes Wulff på Hastrup d. 9. febr. 1863. Claus Diercks, der var gift med

Cathrine Elisabeth Margrethe Bielefeld, har sikker stået for driften af Hastrup under P. Wulff og R. Reiche.

Heller ikke Schliemann fik udsted auktionsskøde, han nøjedes med at få transporten fra Sick tinglæst. det skete d. 9. dec. 1864.

D. 26. juni 1869 var M. Schliemann tilstede på Vejle notarialkontor og transporterede sin ret til at få skøde på Hastrup til grosserer Johannes Eduard Paul i Hamborg. Han kunne straks overtage Hastrup med rettigheder og byrder, og ligeledes skulle han overtage folkelønningerne fra 1. juli 1869.

Det blev Pauls sønner Ascan Wilhelm og Hermann Julius, der flyttede til Hastrup, men der blev ansat en bestyrer, Lauritz Asmussen fra Herning. Han havde først Ida Lovise Asmussen som husbestyrerinde, og da hun d. 19. nov. 1869 blev gift med en ældre slægtning, fik han Johanne Marie Kirstine Asmussen, muligvis en søster til den første. De blev senere gift. Der var stort folkhold, mejerske, kokkepige, stuepige, 2 malkepiger, 6 karle, røgter og 1 stalddreng.

Udover de faste tjenestefolk på Hastrup var der 3 daglejere, der boede i huse på Hastrup mark, og de havde hovedsagelig deres arbejde på Hastrup. En af dem var teglbrænderen Theodor Bluhm fra Meklenborg, men der var også teglovn på Hastrup, hvornår den sidst har været i brug, vides ikke. I. E. Paul havde planer om at brænde 30000 sten, men det blev vist ikke til noget. Blum blev gift med Hansine Jensen fra Toftløs.

I mange år havde Peder Iversen været smed på Hastrup og boet i et fæstehus under Hastrup. I 1860 blev smeden Anders Dahlgren fra Sverige gift med Peder Iversens datter Maria Elisabeth, og han efterfulgte Peder Iversen som smed. Det sidste fæstehus under Hastrup drejede sig netop om hans hus; det varede til 1869.

D. 22. juni 1870 mødte vandsynsmændene fra Thyregod-Vester efter opfordring fra Hr. Paul på Hastrup for at udvirke forlig imellem ham og gårdmændene Anders Niesen i Pomphole og Jens Andreasen i Fulgsang. Paul ønskede at lede vand fra mølledammen til sine enge, og grøften ville skære de 2 mænds enge. Mod en betaling på 35 rd. til Anders Nielsen og 10 rd. til Jens Andreasen indgik de forliget, der blev underskrevet i Kokborg skole d. 1. juli 1870.

D. 6. marts 1873 indgik I. E. Paul en forpagtningskontrakt med Lauritz Asmussen, hvorved Asmussen forpagtede et areal af Hastrup, der mod nord begrænsedes af Arvad møllevej, mod vest af skellet mod Ågård og mod syd af hovedvandledningsgrøften, Hastrup engvej og Laurs Skousbøls (Jensen) jorder, ialt ca. 300 tdl. Forpagtningstiden regnedes fra 1. nov 1872 til 1. nov 1887. Forpagteren måtte overtage de bygninger, der var på det såkaldte Dahlgrenske sted, og han måtte bo på Jørgen Hansens tidligere ejende sted i Kokborguse (matr. nr. 6 Kokborg). Kontrakten indeholdt en bestemmelse om, at forpagteren skulle opdyrke mindst 15 tdl. hede hvert år, således at det opdyrkede areal var i et stykke. Med hensyn til kontraktens andre punkter henvises til bilaget med kontraktens fulde ordlyd. Den blev under skrevet i Vejle af den unge Hermann Paul.

D. 12. maj 1873 forberedte Eduar og Hermann Paoul en plan om at udtørre Hastrup sø ved at træffe aftale med lodsejere i Krusborg og Tykskov om en afledningsgrøft igennem deres jorder. Jens Jensen i Krusborg skulle f. eks have 400 rd. prd tdl. geometrisk mål, som grøften med den opkastede jord optog. Niels Peter Frederiksen i Tykskov skulle have 50 rd., fordi åen blev omledet

på det stykke eng, som han havde lejet fra Krusborg. Christen Jørgensen, Tykskovgård, skulle have 300 rd. rigsmønt, fordi grøften gik igennem hans enge. Planerne blev dog ikke til noget, og det er også tvivlsomt, at de havde været økonomisk bæredygtige.

D. 13. juli 1874 overdrog Johannes Eduard Paul Hastrup til sin yngste søn Hermann Julius Paul, der var 24 år gl. Det er muligvis blot en transport af det gamle auktionsskøde fra 1860.

D. 18. okt. 1875, skøde fra Hermann Julius Paul til Fritz Paetow i Hamborg. Købesummen var 150000 kr.

D. 28. febr. 1877 skødede Fritz Paetow Hastrup med ca. 1100 tdl. til den danske statskasse. Købesummen skal have været omkring 80000 kr. Under alle disse omskiftelser havde forpagter Asmussen drevet de 300 tdl. af Hastrup. Fra 1874 opgives han at bo på Hastrup mark, og stedet kaldes Ny Hastrup, det er altså de bygninger, som Søren Jensen (Kokborg) senere overtog.

D. 11. febr. 1870 fik han sønnen Severin Jacob. Han blev dragonoberst i Randers. Peder Christian Raae Asmussen blev født d. 27. febr. 1878 på Ny Hastrup. Datteren Dorthea Nielsine blev født d. 2. jan. 1872. D. 15 febr. 1874 fik de en datter, men hendes navn står ikke i kirkebogen. D. 24. marts 1876 blev datteren Julie Frederikke født.

Forpagter Lauritz Asmussen flyttede fra Ny Hastrup lige efter, at sønnen Peter Christian var født. Med statens overtagelse af Hastrup må forpagtningen være ophørt, da man straks gik igang med at plante skov på næsten hele arealet.

I Ny Hastrup kom skovløberen Kristen Andreasen fra Them til at bo. Han var 29 år gammel, da han d. 29. jan. 1880 blev viet til Maren Madsen, datter af husmand Mads Jørgensen og hustru Birthe Marie Nielsen på Rørbæk mark. Hun var født d. 20. okt. 1878. De boede der, indtil Søren Jensen far Kokborggård flyttede ind i 1886, da han blev gift med Bodil Marie Christensen fra Skovsbøl, De fik udstedt auktionsskøde på 4 parceller fra Hastrup og 1 parcel fra Østerdam d. 14. febr. 1895.

Plantningen af statsskoven gav arbejde til mange. Nogle af disse folk kom til at bo på Hastrupgård. Først og fremmest skovbetjenten Anders Sørensen, født i Vejle d. 18. jan. 1832. Han var gift med Birgitte Kristine Sørensen, født 1832 i Gylling. De blev senere skilt.

D. 7. dec. 1883 blev ungkarl Søren Anders Sørensen på Hastrup gift med Louise Sørensen fra Vesterdam, de var begge 23 år. Louise var datter af Søren Yde Larsen.

Svenskeren Frederik Åkeson skal også have boet på Hastrup med sin kone Sidsel Kirstine, mens plantningen foregik. Det samme gælder Christian Peter Christiansen fra Grædstrup og hans kone Ane Kirstine Henriksdatter. Ulrik Holgersen fra Klovborg boede der også med sin kone Ane Mette Rasmussen, der var født i Hammer.

∴∴∴

NB. Mathias Wulff på Hastrup i 1863 var søn af ejeren Peter Wulff.

D. 25 juli 1881, kl. 10 form. blev der holdt auktion på Hastrup over en del ager og engparceller. Det var ialt 24 parceller, de 5 var agerjord og de øvrige 19 var eng. Parcellerne var betegnet med numre på et kort, men der var ingen matr. nr.

I tøndeland og kvadratalen udgjorde parcellerne fra Nr. 2 til 25:

Nr.	Tønder land	{+} Kvadratalen	{Tønder land ialt, spalte tilføjet}	{Bemærkninger tilføjet}
2	38	11010	38,8	Del af ladebygning fra nedbrydning.
3	29	510	29,0	Inkl. matr. 1C og mergelgrav. Fem matr. ret til gravning. Del af ladebygning fra nedbrydning.
4	28	8100	28,6	Del af ladebygning fra nedbrydning.
5	30	13690	31,0	Del af ladebygning fra nedbrydning.
6	18	990	18,1	1855 Erik Jensen, Toftløs, nu Laust Jensen
7	3	2500	3,2	Herfra nedad: enge (ovenfor agerjord)
8	2	11130	2,8	
9	3	4300	3,3	
10	3	10750	3,8	
11	2	1770	2,1	
12	3	4880	3,4	
13	3	360	3,0	
14	2	7890	2,6	
15	2	3830	2,3	
16	2	130	2,0	
17	3	9600	3,7	
18	3	990	3,1	
19	2	12710	2,9	
20	1	7230	1,5	
21	1	8420	1,6	
22	1	660	1,0	
23	0	13270	1,0	
24	0	9620	0,7	
25	0	8170	0,6	

{Tabellen er misforståelig: Kvadratalen er ikke hvor mange kvadratalen parcellen havde, men ud over de angivne tønder land en rest, for der er kun angivet hele tønder land. En tønder land er 13.824 kvadratalen og alle kvadratalentallene ovenfor er som de burde mindre en 13.824. Fx parcellen nr. 9 har 3 hele tønder land og 4300 kvadratalen til, man kunne også skrive 3,31 tønder land.}

I parcel nr. 3 var matr. nr. 1c indbefattet. I denne parcel var der en mergelgrav, hvor ejerne af matr. nr. 6b og 4c Kokborg havde ret til at grave mergel i 50 år fra lejekontraktens oprettelse d. 27. april 1875. Ejeren af matr. nr. 7b og 4f Kokborg havde samme rettighed ifølge kontrakt. Køberne af parcellerne nr. 2, 4 og 5 ville få den samme ret, men uden tidsbegrænsning.

Bygningen på parcel nr. 3, antagelig opført af forpagter Asmussen, medfulgte i købet af denne parcel. Sammen med parcellerne 2,3,4 og 5 ville et stykke af den store ladebygning på Hastrup blive solgt til nedbrydning. Nr. 2 fik 10 fag fra vest med gavlmuren. Nr. 3 fik 10 fag fra den østre ende med gavlmur. De mellemste 22 fag skulle deles imellem nr. 4 og 5, så nr. 4 fik de 11 østlige fag, og nr. 5 fik de 11 vestlige fag. Laden skulle være fjernet inden 1 år fra tiltrædelsesdagen, hvis der da stod noget tilbage, tilfaldt det statskassen.

Parcel nr. 6 var bortlejet til Erik Jensen, Toftløs, fra d. 29. oktober 1855, transporteret til Laust Jensen.

Tiltrædelsesdato var d. 1. okt. 1881. Udstykningen ville blive berigtiget ved matrikullen uden udgift for køberne. Købesummen skulle fra 1. okt. 1881 forrentes med 4 % af den skyldige sum og 2 % årlig afdrag. Når købesummen var nedbragt med $\frac{1}{4}$, skulle køberen udstede en klausuleret panteobligation med pant i det købte. Der ville samtidig blive udstedt auktionsskøde.

....

{Her slutter Ejnar Bjerres maskinskrevne side 54 om Hastrup. Siderne 55 - 543 indeholder dokumenter om Hastrup: skøder, jordebøger, domme, panter etc.}

{SLUT}